

Högskolan i Halmstad
Sektionen för lärarutbildning
Samhällskunskap 91-120 hp

”Att vara eller icke vara”

– en studie av hur mobiltelefoner används i
klassrumsmiljö

Lärarutbildningen
Självständigt arbete 15 hp
2012-01-13
Martin Ulvbielke 661024-3617
Cecilia Andersson 740721-4688
Handledare: Jörgen Johansson

Förord

Arbetet har inte enbart varit en dans på rosor, då vi fick problem att få kontakt med skolor som ville ställa upp på vårt projekt. Därför vill vi rikta ett stort tack till de skolor, elever och lärare som varit delaktiga i våra undersökningar. Vi vill också tacka vår handledare Jörgen Johansson som gett oss bra vägledning och varit oss behjälplig i diverse frågor.

Ett stort tack riktar vi också till våra respektive familjer som har haft förståelse för vårt arbete och den arbetsinsats som har krävts.

Cecilia Andersson & Martin Ulvbielke

Abstract

Uppsatsens undersökningar har både en kvalitativ och kvantitativ karaktär. Enkätmaterialen har givit uppsatsen den kvantitativa kvaliteten då vi låtit lärare och elever besvara enkäter angående hur man hanterar mobiltelefoner i klassrummet och sedan har vi utifrån dess data fått resultat som gett oss en grund till hur elever och lärare ser på mobiltelefonanvändandet. Vi har i enkäterna låtit både lärare och elever besvara, dels frågor där svarsalternativen varit givna men även öppna frågor som gett den svarande möjligheten att förklara och utveckla sina svar. Vi har parallellt med dessa enkäter också tittat på de regelverk som skolorna har angående mobiltelefoner och hur dessa får användas i och under lektioner. Denna undersökning har varit en kvalitativ undersökning eftersom vi tagit fasta på formuleringar och tolkat dessa. Syftet med vårt arbete är att titta på hur mobiltelefonen används under lektionstid och titta på vilka konflikter som kan uppstå i klassrummet angående mobiltelefonen.

Giddens teorier som belyser hur ny teknik förändrar hur vi agerar socialt har legat som grund för vårt arbete. Genom Säljö och Hylland Eriksen har vi sedan tittat på hur skolan har påverkats av denna utveckling. Domesticeringstraditionen har skapat möjligheter för oss att titta på vilka konsekvenser ny teknik får på människor och samhället.

Mobiltelefonen är ett naturligt inslag i vår vardag, den ger oss möjligheter att agera socialt trots avstånd. Mobiltelefonens utvecklande funktioner skapar dock inte enbart sociala möjligheter, den kan också användas som hjälpmedel i skolarbetet och vardagslivet. Genom att reglera hur och när vi får använda mobiltelefonen skapas normer för vad som är tillåtet eller inte. I skolans värld är det viktigt att elever får möjlighet till ny teknik men det är också viktigt att lära sig att fungera i sociala samhällen då social kompetens är en viktig egenskap. Mobiltelefonanvändandet får konsekvenser för hur vi prioriterar i sociala sammanhang och därför får den också konsekvenser i skola och undervisning. Genom detta arbete vill vi belysa vilka konsekvenser mobiltelefonen ger i undervisningen och för dess användare.

Vi har i vår uppsats kommit fram till att mobiltelefonen har tagit sig en plats i klassrummet, där den främst används som ett verktyg att socialisera sig med andra genom främst sms. Vi kan i vår studie även se att eleverna själva uppfattar mobiltelefonen som något som drar uppmärksamheten ifrån undervisning. Vi har därmed kunnat identifiera flera problemområden relaterade till mobiltelefonen.

Nyckelord: Mobiltelefon, Ungdomar, Regler, Social interaktion, Skola

Innehåll

FÖRORD	2
ABSTRACT	3
1. INLEDNING	5
1.1 SYFTE	6
1.2 FRÅGESTÄLLNING	6
1.3 UPPDELNING AV ARBETET	7
1.4 UPPSATSENS DISPOSITION	7
2. TEORI	8
2.1 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	8
2.1.1 Åtskiljande av tid och rum.....	9
2.1.2 Formella och informella strukturer.....	9
2.1.3 Skolan.....	10
2.1.4 Domesticeringstraditionen	12
2.2 TIDIGARE FORSKNING	13
2.2.1 Forskning kring mobiltelefonens fördelar och nackdelar	14
2.3 TEORIER, FORSKNING OCH VÅR ANALYS.....	15
3. METOD	16
3.1 URVAL.....	16
3.2 GENOMFÖRANDE	17
3.3 OBSERVATION	18
4. EMPIRI	20
4.1 REGELVERK	20
4.1.1 Formella regler	20
4.1.2 Skollagen	20
4.1.3 Lokala dokument	22
4.1.4 Informella regler	23
4.2 MOBILEN I KLASSRUMMET	25
4.3 ANVÄNDNING AV MOBIL UNDER LEKTIONSTID	26
4.4 MOBILENS FÖRDELAR I UNDERVISNINGEN	32
4.5 MOBILENS NACKDELAR I UNDERVISNINGEN	33
5 ANALYS	35
5.1 ANVÄNDANDET AV MOBILTELEFON UNDER LEKTIONSTID	35
5.2 KONFLIKTER SOM UPPSTÅR I KLASSRUMMET ANGÅENDE MOBILTELEFONEN	37
6. SLUTSATS	40
7. KÄLLFÖRTECKNING:	42

Bilaga 1: Elevenkät

Bilaga 2: Lärarenkät

1. Inledning

Skoldebatten har de senaste åren varit präglade av hur elever ska nå upp till högre kunskapsnivåer. I den mediala debatten om skolan framstår mobiltelefonen allt mer som en källa till konflikt och oroligheter i skolmiljön. ”Skolan ska ha tydliga regler i ordning och uppförande(...)lärarna måste få beslagta mobiltelefoner”¹ Samtidigt hävdar forskare att mobiltelefonen kan ge möjligheter till kunskapsutvecklingen för den enskilda eleven. ”Elever borde få ta bilder och spela in ljud med sina mobiltelefoner i skolan. Det anser Alexandra Weilenmann, forskare i informatik vid IT-universitetet i Göteborg.”²

I de flesta skolors ordningsregler finns inskrivet hur mobiltelefoner får användas i skolmiljön. Genom en internetsökning på frasen: ”Mobiltelefonen ska vara avstängd under lektionen.”³, som vi kommit i kontakt med genom vår undersökning, kunde vi konstatera att citatet finns att hämta i hundratals skolors policydokument rörande ordningsregler. Vi vet också av egen erfarenhet att mobiltelefoner är en naturlig och viktig del av ungdomars vardag. Ungdomars sociala liv idag sker inte enbart face-to-face på en bestämd plats, på en bestämd tidpunkt. Idag interagerar ungdomar via telefoner, mail, sms, webbcommunity (ex. Facebook), vilket leder till att plats och tid blir mindre viktigt för kommunikation. Detta kan leda till att skolans regler och ungdomarnas kommunikationsbehov kommer i konflikt med varandra.

Skolan som en integrerad del av samhället har ett uppdrag att tillgodose samhällets efterfrågan på utbildning. Denna utbildning sker inom en institution som till stor del är styrd av plats, exempelvis klassrum och schemalagd tid. Lektionstid som traditionellt varit avsatt för undervisning har i och med IT-utvecklingen även kommit att få avstå tid för social interaktion elever emellan, bl.a. med hjälp av mobiltelefon. Samtidigt finns det de som hävdar att mobiltelefonen kan användas som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen och att mobil teknik understödjer både formellt och informellt lärande under såväl skol- som fritid.⁴ Vår avsikt är inte att förneka det sistnämnda och den ena konsekvensen av IT-utvecklingen utesluter inte det andra. Läroprocessen är mer komplicerad än så. I kölvattnet av denna utveckling uppstår dock oklarhet kring huruvida mobiltelefonen är till gagn eller inte för

¹Hägglund, G. ”Skolan ska ha tydliga regler i ordning och uppförande” *Dagens Nyheter* 2011-11-04 <http://www.dn.se/debatt/skolan-ska-ha-tydliga-regler-i-ordning-och-uppforande> (hämtad 2011-11-20)

² Nilsson, I. ”I FOKUS: ”Mobilen-en resurs i skolan” *NWT* 2009-11-10 http://www.nwt.se/lasarnas/i_fokus/article612207.ece (hämtad 2011-12-30)

³ Policydokument angående ordningsfrågor. <http://www.bjorkofriagymnasium.se/index.php?page=21> (hämtad 2011-12-04)

⁴ Skolverket, rapport ”Vilka gränser överskrids med mobilt lärande?” http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/omraden/it_i_skolan/rapporter/vilka-granser-overskrids-med-mobilt-larande-1.152827 (hämtad 2011-12-06)

undervisningen. Vi ser detta som ett problem inte minst för lärarkåren som ständigt måste hantera frågan.

1.1 Syfte

Syftet med detta arbete är att komplettera tidigare forskning kring hur mobiltelefoner används i skolan och vilka för och nackdelar detta innebär. Vidare undersöks huruvida elevers mobiltelefonanvändande under lektionstid medför en fragmentering av tid, där undervisningstiden konkurrerar med *samtidig* social interaktion eller annan aktivitet via mobiltelefon och vilka följder detta kan få. Målet med undersökningen är att kartlägga delar av den interaktion som pågår i ett klassrum under lektionstid och identifiera faktorer som kan vara grund för konflikt. Med detta mål i sikte arbetar vi utifrån problemformuleringen:

Hur påverkas undervisningen av elevers mobiltelefonanvändande?

1.2 Frågeställning

Vår avsikt är att pröva huruvida elevens uppmärksamhet riktas mot mobiltelefonen och den aktivitet som kringgärdar denna, samtidigt som undervisning sker och vilka konsekvenser detta får. Vi menar att användandet av mobiltelefoner under lektionstid riktar fokus från undervisningen mot social interaktion.

Utifrån detta formulerar vi följande frågor:

- **Vilka formella och informella regler finns i skolorna kring användandet av mobiltelefoner?**
- **På vilket sätt används mobiltelefon under lektionstid?**
- **Vilka fördelar/nackdelar finns med att använda mobiltelefon under lektionstid?**
- **Vilka konfliktområden kan identifieras vad gäller mobiltelefonanvändning under lektionstid?**

1.3 Uppdelning av arbetet

Vi har i vårt arbete dels valt att arbeta gemensamt med vissa delar men också valt att dela upp arbetet då vi anser att vi besitter olika kompletterande kompetenser. Det första kapitlet, inledning, syfte och frågeställning har vi valt att skriva gemensamt. Avsnitten här om uppdelning av arbetet och hur arbetet är disponerat är skrivit av Cecilia. Det andra kapitlet som är inriktat på den teoretiska delen har Martin till de största delarna arbetat med och skrivit. Han har också skrivit nästföljande avsnitt som handlar om metod och genomförande. Cecilia har arbetat med att utforma diagram och att rapportera in det datamaterial vi fått fram ur våra enkätundersökningar. Kapitlet som tar upp det empiriska materialet vi delat upp och Martin har fokuserat på delen om regelverk och Cecilia har arbetat med resterande av det kapitlet. Kapitlet Analys och Slutsats har vi gemensamt arbetat med. Källförteckningen har Martin utarbetat och Cecilia har gjort innehållsförteckning.

1.4 Uppsatsens disposition

Uppsatsen inleder med ett kapitel där vi redogör för det syftet vi haft till denna uppsats och där tar vi också upp de frågeställningar som legat till grund för vårt arbete. I Kapitel två behandlas teori och där vill vi också förklara vilka teoretiska utgångspunkter som vi har haft för vårt arbete. Vi visar också i detta kapitel på hur tidigare forskning sett ut på området. Därefter i kapitel tre presenterar vi vilka metoder vi har använt oss av i vårt arbete. Kapitel fyra redogör vårt empiriska material. Vi har i detta kapitel valt att dela upp det empiriska materialet i fem delar, *Regelverk*, *Mobilen i klassrummet*, *Användning av mobil under lektionstid*, *Mobilens fördelar i undervisningen* och *Mobilens nackdelar i undervisningen*. I kapitel fem analyserar vi vårt arbete och kopplar samman detta med de teoretiska utgångspunkter som vi har för avsikt att använda oss av. I kapitel sex presenteras de slutsatser som vi kommit fram till och där kommer också en liten slutsummering av vårt arbete. Slutkapitlet, kapitel sju presenterar källorna.

2. Teori

För att skapa en samlad bild kring på vilket sätt mobiltelefonen påverkar undervisningsmiljön måste vi använda oss av teorier som berör olika områden. Övergripande använder vi oss av Giddens resonemang kring hur modernitetens tekniska utveckling och olika strukturer i samhället inverkar på vårt sociala liv. Via Säljö och Hylland Eriksen ser vi på hur skolan påverkas av denna utveckling och hur det nya informationssamhället saknar tid att ta tillvara en allt större mängd information. Genom att bedriva mänsklig multitasking vinner vi tid men riskerar även att förlora i kvalitet. Slutligen förklaras domesticeringsteorin, som ger oss verktyg att förstå hur mobiltelefonen inverkar på det vardagliga livet och vilka konsekvenser detta kan få. Utifrån denna ser vi på vilka begränsningar och möjligheter som finns vad gäller mobiltelefonen i klassrummet.

2.1 Teoretiska utgångspunkter

Detta arbete utgår i sin grund från teorier kring social interaktion kopplade till begreppet modernitet och den tekniska utvecklingen som är tätt förbunden med detta begrepp. Modernitetsbegreppet används här i enlighet med Giddens allmänt hållna definition, där sociala relationer ingår i samhällsorganisationer som är stadda i en allt snabbare förändring. Ett exempel på en sådan organisation är skolan⁵. Giddens menar att de allt snabbare förändringarna i det moderna samhället även har djupare inverkan på vårt sociala liv.⁶ Förklaringen till detta, menar Giddens, är en kombination av tre element som han benämner *institutionell reflexivitet*, *urbäddningsmekanismer*, samt *åtskiljande av tid och rum*. De två förstnämnda elementen kommer inte att behandlas i detta arbete, eftersom dessa inte direkt behandlar upprätthållande av sociala relationer i tid och rum⁷, vilket är i fokus för detta arbete.

⁵ Giddens, A. 1998, s. 339

⁶ Giddens, A. 1999 ss. 25-26

⁷ För vidare studier kring dessa se; Giddens, A. 1999.

2.1.1 Åtskiljande av tid och rum

Elementet *åtskiljande av tid och rum* ligger i linje med syftet med vårt arbete och sammanfattas av Giddens på följande vis. ”Åtskiljande av tid och rum. Villkoret för förbindelsen mellan sociala relationer tvärs över stora avstånd i tidrummet, ända upp till globala system.”⁸ I korthet innebär detta att social interaktion traditionellt varit bundna i tid och rum via platsen. Allteftersom metoder att mäta tid och rum utvecklats kunde även handlingar utförda av människor som inte befann sig på samma plats koordineras.⁹

Genom utveckling av elektronisk kommunikation och informationsteknologi möjliggörs en omvandling av rummet där människor kan interagera oberoende av tid och plats.¹⁰ ”Rummet upphör att utgöra ett hinder- det räcker med en bråkdels sekund för att erövra det.”¹¹ Med mobiltelefonens hjälp kan vi utmana den *linjära* tiden som är kopplad till fysiska platser emellan vilka vi rör oss och gör saker i kronologisk ordning, till en *överlappande* tid där vi kan göra flera saker samtidigt.¹²

2.1.2 Formella och informella strukturer

Giddens menar att byråkratin inom samhällsorganisationer, ex. skolan är uppbyggda kring formella hierarkiska strukturer med tydliga regelverk och maktfördelning.¹³ Dessa formas för att effektivisera organisationen. Traditionellt sett har det moderna industrisamhället varit beroende av att strukturera tiden för att fungera effektivt, exempelvis via fastställda arbetstider och schemaläggning. Giddens exemplifierar med ett klassrum. ”Där sitter eleverna vid sina bänkar(...) ordnade i rader i riktning fram mot katedern och tavlan,(---). Eleverna förväntas vara intresserade av vad som försiggår i klassrummet och flitiga när det gäller sina arbetsuppgifter.”¹⁴ Giddens menar vidare att dessa organisationer inte skulle fungera om den enskilde individens arbete inte strukturerades i tid och rum.

Parallellt utvecklas även informella, demokratisk strukturer eller nätverk inom och mellan organisationer, som ställs mot de formella byråkratiska strukturerna.¹⁵ Giddens ger exempel

⁸ Giddens, A. 1999 s. 31

⁹ Ibid. s. 27

¹⁰ Giddens, A. 1998, s. 337

¹¹ Bauman, Z. 2000 s. 74

¹² Cooper, G. 2002. s. 25

¹³ Giddens, A. 1998, s. 339

¹⁴ Ibid. s. 325

¹⁵ Ibid. s. 339

på organisationer som fattar beslut enligt principen nerifrån och upp och att organisationer intresserar sig för de anställdas privatliv och ställer upp när det gäller personliga behov.¹⁶ Deltagare i olika strukturer kan därmed skapa nätverk som är mer sociala till sin karaktär och som inte är knutna till formella strukturer. Ett exempel relaterat till skolan kan vara att lärare och elever är vänner på Facebook. *Dessa båda utvecklingstrender kolliderar med varandra, men ingen dominerar över den andra.*¹⁷

2.1.3 Skolan

Säljö belyser en sådan kollision i skolmiljön, där vi utgår från institutionella konstruktioner som exempelvis vetenskapliga begrepp, indelning i olika ämnen och årskurser. I så motto ser vi på skolan som en formell struktur. Vi utgår inte, menar Säljö, från vardagliga aktiviteter, d.v.s. elevernas naturliga samspel i sociala nätverk i informella strukturer.

Skillnaden i sätt att kommunicera medför att barn kan ha svårt att tillgodogöra sig den kommunikation som förs i verksamheten.¹⁸

Vi menar att det i allmänhet fortfarande existerar en vertikal maktstruktur i skolan. Vidare finns styrdokument som verkar uppifrån och ner samt en fysisk skolmiljö som befäster denna maktfördelning. Samtidigt ifrågasätts denna hierarki bl.a. genom elevers avståndstagande och flykt in i sociala nätverk. Säljö menar att vi vet väldigt lite om hur kommunikation i klassrummet och andra lärmiljöer ser ut och att skolan därför kan ses som en sluten miljö¹⁹. Därmed är det angeläget, menar vi, att kartlägga kommunikation i klassrummet, inte minst den som sker inom de informella strukturerna.

Inom skolorganisationen identifierar vi förhållandet skolläda-ning-lärare-elev som en hierarkiskt formell struktur som styrs av centrala och lokala regelverk. Här binds lärare och elever i tid och rum av bl.a. schema och skolans fysiska utformning.

Det utbredda mobiltelefonanvändandet under lektionstid i skolan identifierar vi som en del i ett informellt icke-hierarkiskt nätverksskapande som kan komma i konflikt med de ovan nämnda formella strukturerna.

¹⁶ Ibid. s. 330 Exemplet gäller ”Den japanska modellen” som syftar på Japans industriella utveckling.

¹⁷ Ibid. s. 340

¹⁸ Säljö, R. 2003, s. 238

¹⁹ Säljö, R. 2003, s. 238

Mängden information som ständigt produceras och görs tillgänglig är ytterligare en parameter som måste tas i beaktande när man använder begreppet modernitet. I kombination med ökad kommunikationshastighet konkurrerar detta växande informationsflöde om den begränsade tid organisationerna har till sitt förfogande. Både de formella och informella strukturerna som nämnts ovan är utsatta för detta informationsflöde, samtidigt som de distribuerar egen information. Sett ur ett sociokulturellt perspektiv är vi som individer deltagare i denna process. Säljö menar att ”(---)vi blir till som tänkande och kommunicerande varelser genom deltagande i interaktiva processer och vi bidrar själva till att förnya sådana förlopp”²⁰

Thomas Hylland Eriksen menar att bristvaran för alla informationsspridare är andras uppmärksamhet. När mer information pressas in i den tid som står till förfogande hos var och en minskas uppmärksamheten. Samtidigt konkurrerar snabb information ut långsammare information eftersom mer information väntar på uppmärksamhet.²¹ Genom att dela uppmärksamheten under samma tidsrymd kan man effektivt tillgodose flera olika informationsspridare.²²

*”WAP-telefonerna gör det möjligt att läsa e-post, nyheter och spårvagnstider medan man till exempel står i hissen, solar sig på stranden eller spelar fotboll med sina barn”*²³

Enligt detta resonemang skapar delad uppmärksamhet möjligheter i form av ökad kapacitet. Samtidigt pekar Hylland Eriksen på ett signifikant problem där kvantitativa förändringar övergår i kvalitativa förändringar. Det finns en borte gräns för hur många saker man kan göra samtidigt och göra dessa bra. Förr eller senare kommer den delade uppmärksamheten att medföra en försämring inom samtliga områden.²⁴ Vidare ställer Hylland Eriksen industrisamhället mot informationssamhället, för att åskådliggöra denna fragmentisering. Förändringen har gått från en linjär tid med brist på information i industrisamhället, till en fragmenterad samtidighet med brist på frihet från information i informationssamhället.²⁵

I denna fragmenterade tid spelar mobiltelefonen en nyckelroll i snabb, rumsobunden kommunikation. Mobiltelefonen tjänstgör på många olika plan. Dels används den som instrument för samordning i tid och rum men även som statusmarkör. Vidare använder ungdomar mobiltelefonen för att skapa ett *Gemeinschaft* på distans där social interaktion

²⁰ Ibid. s. 233

²¹ Hylland Eriksen, T. 2001, s. 166

²² Ibid. s. 84

²³ Ibid. s. 85

²⁴ Hylland Eriksen, T. 2001, s. 100

²⁵ Ibid. s. 125

upprätthålles.²⁶ Det senare gäller inte enbart ungdomar utan en stor del av västvärldens befolkning. Mobiltelefonen har tack vare sin mångsidighet blivit ”intimate partners in daily life”²⁷ vilket medför att människor förändrar sitt vardagliga sociala beteende.

In many countries, the social landscape is changing as a result of people working out routines and rituals that incorporate mobile communications and the mobile telephone into everyday life. How people socialize and behave (...) is modified and shaped by the presence of and response to the mobile²⁸.

2.1.4 Domesticeringstraditionen

Inom det yttre teoretiska ramverk som beskrivits ovan upprättar vi ytterligare en ram i form av domesticeringsteorin som syftar till att studera hur teknologier införlivas i vardagen, kort sagt hur människor använder mobiltelefoner och vilka konsekvenser detta får i samhället på individ- och grupp-nivå.²⁹ Inom forskningsgrenen kring domesticeringstraditionen har mobiltelefonanvändande analyserats ur flera perspektiv, exempelvis kvinnors och mäns olika förhållningssätt till hur man använder mobiltelefon³⁰. Vidare finns studier ur yrkes- eller åldersperspektiv.

Domesticeringstraditionen har i sin ursprungliga form, framförd av Silverstone och Haddon,³¹ varit förbunden med design av mobiltelefoner och hur produktion och konsumtion är sammanflätade. Design styrs av förväntningar hos konsumenter som ska använda mobiltelefonen. Användandet, eller domesticeringen, styr i vilken riktning designen ska utvecklas. Vidare menar Silverstone och Haddon att politiska, ekonomiska och kulturella samhällsfaktorer sätter ramarna för denna process. Dessa kan ta sig uttryck i marknadsföring, utbyggnad av telenätverk eller tillverkningsstandarder.

Dessutom, och som är intressant för denna studie, finns begränsningar och möjligheter i den sociala miljö där mobilen gör sitt intåg. I vardagslivet måste omgivningen ta ställning till hur en viss typ av teknologi ska användas samt ta konsekvenserna av vilken inverkan det har på den specifika sociala miljön. Relationen mellan aktörer och strukturer får därmed betydelse

²⁶ Persson, A 2003, ss. 196-202

²⁷ Katz, J.E. & Aakhus, M. 2002, s. 316

²⁸ Ibid. s. 302

²⁹ Westlund, O. 2007, s. 7

³⁰ Silverstone, S. 1999, s. 121

³¹ Silverstone, R. & Haddon, L. 1996

för hur en social miljö reagerar på införande av ny teknologi.³² Formella strukturer kan sätta upp formella regelverk, medan informella strukturer har ett mer förhandlingsbart regelsystem baserat på normer. I denna reaktion ingår ständiga konflikter och förhandlingar om och hur tekniken ska användas i vardagen.³³

2.2 Tidigare forskning

I den forskning som bedrivs om mobiltelefoni är man tämligen enig om att mobiltelefonen används för att kunna öka flexibiliteten och inte vara beroende av tid och rum.³⁴ När det gäller forskning kring ungdomar och mobiltelefoner visar en slutsats att denna grupp får ses som heterogent sammansatt, där ålder och kön inverkar på hur mobiltelefoner används för olika syften. Det främsta användningsområdet som dock är gemensamt för de flesta är att upprätthålla kontakt med andra ungdomar som de redan känner.³⁵ Detta bekräftas bl.a. i en studie av kring ungdomars mobilanvändande. ”(...) *teenagers use their mobile phones for social purposes rather than for co-ordinating and making work more efficient.*”³⁶

Forskning specifikt kring ungdomars användning av mobiltelefoner har bland annat genomförts av Eva Thulin. Thulin har studerat hur gymnasieungdomar använder sig av olika former av IKT (informations- och kommunikationsteknologi) såsom internet, datorer och mobiltelefoner och hur detta påverkar deras vardag.³⁷ Här kommer enbart resultaten av hennes forskning kring mobiltelefon tas upp då detta är relevant för vårt arbete. Resultaten visar på en hög användning av IKT och att ca 90 % av ungdomarna har egen mobiltelefon men knappt 50 % använder denna dagligen. SMS utgör ca 40 % av användandet och har till stor del en social funktion. Vidare sker en omförhandling i förhållande till tid och plats. Resultat i studien visar att vikten av att passa tider tappar i betydelse eftersom tillgänglighet via mobiltelefonen medför ökad flexibilitet vilket i sin tur medför mindre behov av planering.

³² Ibid. s. 46

³³ Jerndal, R. ”Kvinnor och informationsteknik.” KFB- rapport 2000:52, s. 35 <http://www.kfb.se/pdf/R-00-52.pdf> 2000-09-xx (Hämtad 2011-11-29)

³⁴ Westlund, O. 2007, s. 16

³⁵ Ibid. s. 15

³⁶ Weilenmann, A. & Larsson, C. “Collaborative use of mobile telephones: A fieldstudy of Swedish teenagers.” <http://www.comlab.hut.fi/opetus/040/weilenmann.pdf> (hämtad 2011-12-18)

³⁷ Thulin, E. 2002, ”Ungdomars användning av dator, internet och mobiltelefon-konsekvenser för vardagslivets geografiska dimensioner” http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2959/1/CHOROS2002-2_%28ET-lic%29.pdf (Hämtad 2011-11-16)

Mobiltelefonen ses av ungdomar som en nödvändighet och många upplever ett beroende och en stress om de inte ständigt kan hålla sig uppdaterade i sociala sammanhang. Samtidigt visar resultaten i Thulins studie på en ökad frihet i vardagen och ett minskande beroende av att befinna sig på olika platser vid fastställda tider. Kommunikationen frigörs från tidsmässiga och rumsliga begränsningar och sker bl.a. i skolan under lektionstid. Detta resulterar enligt Thulin även i att andra aktiviteter påverkas eftersom tiden inte räcker till, tempot ökar och aktiviteter packas allt tätare på bekostnad av perioder av väntan och ovisshet.

Thulin har även i ett senare arbete studerat ungdomars användande av IKT.³⁸ En av slutsatserna visar att användandet ökar, att IKT blir en alltmer integrerad del av ungdomars vardag och att klyftan mellan ungdomar och äldre vidgas vad gäller IKT. Hennes studie bekräftar även att ungdomar är en heterogen grupp vad gäller IKT användning där kön och ålder är faktorer som spelar in.

I linje med vårt arbete har två yrkesverksamma lärare genomfört en studie kring hur gymnasieelever i Västra Götaland använder mobiltelefoner under lektionstid, samt om dessa stör eller främjar undervisningen och vilken acceptans som visas mobiltelefonanvändande.³⁹ I en jämförelse mellan studieförberedande och yrkesförberedande program framkommer det att vid de senare används telefonen mer och därmed störs undervisningen och eleverna missar mer på grund av eget användande. Vid studieförberedande program var eleverna mer medvetna om regelverket kring mobiltelefoner och använde färre störande funktioner. Totalt sett var mobiltelefonanvändandet omfattande, det rörde sig till största del om social interaktion via sms. Mobiltelefonen utnyttjades sällan som ett hjälpmedel i den pedagogiska verksamheten.

2.2.1 Forskning kring mobiltelefonens fördelar och nackdelar

Mycket av de nackdelar och fördelar man tar upp i tidigare forskningar är ofta hänvisade till de risker och möjligheter som kan finnas, både medicinskt och socialt⁴⁰ när man använder mobiltelefoner. Risker och möjligheter vägs för och emot varandra och vi kan ofta i mediala

³⁸ Thulin, E. 2004, "Ungdomars virtuella rörlighet Användningen av dator, internet och mobiltelefon i ett geografiskt perspektiv" http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2505/1/gupea_2077_2505_1.pdf (Hämtad 2011-11-15)

³⁹ Johansson, G. och Jöngren, K. 2008. "Elevers användning av mobiltelefon i klassrummet" http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18463/1/gupea_2077_18463_1.pdf (Hämtad 2011-11-15)

⁴⁰ Hamill, L & Lasen A, 2005, s. 41

kanaler se hur dessa sidor blir väl debatterade. Medicinskt vill man utröna hur mobiltelefonen påverkar oss både mentalt och fysisk. Socialt vill man se hur användandet påverkar oss i tal och skrift men även hur vi socialiserar oss med andra. Behovet av att ständigt vara närvarande i olika sociala sammanhang kan ses både positivt och negativt och dessa sidor vägs ofta för och emot varandra i alla sammanhang. Det positiva är att man alltid är nåbar medan den negativa sidan är stressmomentet att alltid vara tillgänglig för alla. Detta är ett problem som sträcker sig över ålder, verksamhet och kön.⁴¹ Detta tar sig uttryck i att man oftast väljer att prioritera mobilsamtalen framför face-to-face kommunikationen. *”Ett mobiltelefonsamtal kan när som helst tränga sig in i människors umgänge, och individen som svarar skärmar därmed av sig från sin fysiska miljö.”*⁴²

2.3 Teorier, forskning och vår analys

Sammanfattningsvis kommer vi att ta fasta på hur elever, genom hur de använder mobiltelefonen, utmanar rummet och den linjära tiden. Vidare vill vi se hur regler kring mobilen i formella och informella strukturer inverkar på den sociala kontext som klassrummet utgör och vilka konflikter som kan uppstå. Vi har i vår analys lite senare i uppsatsen valt att dela upp avsnitten i två delar, *Användandet av mobiltelefoner under lektionstid* och *Konflikter som uppstår i klassrummet angående mobiltelefonen*. I den första delen är det främst Giddens teorier angående hur ny teknik, och i detta fall mobiltelefonen, förändrar vårt sätt att agera socialt. Vi vill också här visa på de samband och skillnader som vi sett från tidigare forskning gentemot vår undersökning. I den andra delen fokuserar vi främst på regler och hur dessa påverkar de berörda individerna. Här är det Giddens teorier om maktstruktur som ligger till stor grund för vår analys. Vi identifierar de konflikter som vi kommit fram till både gällande aktörerna i skolsalen, men också mellan olika strukturella regelverk.

⁴¹ Hamill, L & Lasen A, 2005, s. 43

⁴² Westlund O, 2007, ss. 22-23

3. Metod

Denna studie har en explorativ ansats där ambitionen är att klarlägga hur mobiltelefonen används i klassrummet vid svenska gymnasieskolor, hur det inverkar på aktörerna, lärare och elever och att pröva teorin kring tidsfragmentering och delad uppmärksamhet i en specifik miljö. Vidare undersöks vilka formella och informella regler som omgärdar mobiltelefonanvändande i klassrummet.

Som tidigare nämnts är mobilen en integrerad del av elevernas vardag och är därmed även naturlig följeslagare under lektionstid. Vi baserar undersökningen på data hämtade ur en surveyundersökning som genomfördes under november och december 2011. Metoden som lämpligast kunde förse oss med tillräcklig mängd data var att genomföra enkätundersökningar i ett antal gymnasieklasser under lektionstid.

Vidare studeras de regler som omgärdar mobiltelefonanvändande i klassrummet. De formella strukturerna som nämns inledningsvis innehåller formella regelverk i form av lagtexter, styrdokument, m.m. som fastställts för att möjliggöra kontroll och styrning. I detta arbete studeras skollagen eftersom den direkt påverkar skolverksamheten under lektionstid. Utöver detta studeras de undersökta skolornas styrdokument i form av fastställda ordningsregler och likabehandlingsplaner.

De informella strukturerna skapar också regelverk som är mer informellt till sin karaktär. Dessa kan exempelvis utgöras av överenskommelser inom grupper som tänjer på det formella regelverket. Det kan även utgöras av vad som anses acceptabelt i olika sociala sammanhang. För att i någon mån klarlägga vilka informella regler som existerar i ett klassrum under lektionstid analyseras svaren på enkätfrågor.

3.1 Urval

Genom ett icke-sannolikhetsurval i form av bekvämlighetsurval valdes samtliga kommunala gymnasieskolor i en västsvensk stad, då dessa kan ses som representativa för svenska gymnasieskolor. Av de fyra gymnasieskolorna som var aktuella aviserade en skola att de inte kunde delta p.g.a. stor arbetsbelastning. Ytterligare en skola valdes bort eftersom de endast

hade ett gymnasieprogram, individuella programmet och som därmed inte kunde anses vara representativ.

Då antalet skolor därmed minskat valde vi att välja ett icke-sannolikhetsurval, snöbollsurval, Vi motiverar detta med att de delar av populationen som vi avsåg undersöka visade sig vara svåråtkomlig. Ett flertal lärare och vid ett tillfälle även rektor deklarerade att de inte kunde delta då arbetsbördan var för stor. Vidare angavs som skäl att skolorna på orten var utsatta för ett stort tryck från studenter från lärarutbildningen vad gäller undersökningar, studiebesök och praktik vilket kan ha skapat ett visst motstånd.

Genom den nya urvalsmetoden kunde vi använda oss av de kontakter vi knutit under studietiden. Därigenom kom även en ickekommunal gymnasieskola utanför det ursprungligen avgränsade området att ingå i studien. Staden som skolan ligger i har flera likheter med staden vi valt inledningsvis, ex. kommunal centralort, kustnära, knuten till västkustbanan samt har ett flertal gymnasieskolor. Då gymnasieskolan som institution är nationellt likriktad med endast små lokala avvikelser samt dessutom lyder under samma regelsystem, uppfyller de flesta skolor kraven på generaliserbarhet. Vidare syftar studien till att studera mobiltelefonens inverkan på klassrumsmiljön varför skolans ägarförhållanden får ses som mindre betydelsefullt.

Därmed kom tre gymnasieskolor att ingå i undersökningen, samtliga med såväl studie- som yrkesinriktade program. Sammanlagt deltog tre studieförberedande och fyra yrkesförberedande klasser i undersökningen, sammanlagt 112 elever. Genom att inkludera både studieförberedande och yrkesförberedande utbildningar ökade möjligheten att säkerställa större spridning vad gäller kön, etnicitet etc., i syfte att den studerade gruppen skulle vara så representativ som möjligt. Vid vissa utbildningar dominerar exempelvis elever av ena könet.

3.2 Genomförande

Enkäterna till elever och lärare bestod i huvudsak av en kort instruktion, ett antal slutna frågor kompletterade med ett fåtal öppna frågor.⁴³

Enkäterna riktade till eleverna delades ut under lektionstid. Vid samtliga tillfällen utom ett var minst en av oss närvarande för att muntligt komplettera den skriftliga instruktion som

⁴³ Se bilaga 1 resp. bilaga 2

medföljde enkäten. Detta medförde även att eleverna kunde ställa frågor kring oklarheter och att vi kunde skingra deras farhågor om att deras lärare skulle få tillträde till materialet vilket skulle behandlas konfidentiellt. Vi såg att detta kunde minska, men inte helt eliminera risken att eleverna svarade på ett sätt som anses vara önskvärt vad gäller agerande i ett klassrum.

Vi kunde vidare tydliggöra syftet med undersökningen och påtala att det var frivilligt att delta. Möjligen kan graden av frivillighet ifrågasättas då eleverna befann sig i en kontext där de vanligen gör det de blir tillsagda.⁴⁴ Ingen motsatte sig dock undersökningen och samtliga var över 15 år, vilket innebar att de själv kunde ge samtycke. Därmed ser vi att vi följde etiska riktlinjer kring informerat samtycke.⁴⁵ För att säkra respondenternas anonymitet anges inga namn. I de fall enskilda respondenters agerande tas upp refereras till ”eleven” eller ”läraren”. Vidare har de undersökta skolorna aidentifierats genom pseudonymerna A, B och C.⁴⁶

Eleverna ombads fylla i enkäterna på egen hand under tystnad varpå dessa samlades in. Vid ett tillfälle skötte ansvarig lärare undersökningen. Läraren erhöll skriftlig instruktion kring förfarandet, instruerade eleverna, delade ut enkäterna samt samlade in dessa varpå de lades i svarskuvert som förslöts och returnerades. Av de elever som tillfrågats deltog samtliga utan undantag.

Lärarenkäterna delades ut med enbart skriftlig instruktion då vi förutsatte att dessa skulle följas och fyllas i utan vårt deltagande. Lärarna hade därmed möjlighet att fylla i enkäterna tillsammans under diskussion vilket kan ses på med viss kritik, eftersom inbördes diskussioner kan påverka den enskildes svar. Samtliga tillfrågade utom en har fyllt i enkäten.

3.3 Observation

Som en del av denna explorativa undersökning säkerställdes att det faktiskt föreligger ett mobiltelefonanvändande i klassrummet. Genom att genomföra en observation kunde vi få en bild av huruvida det föreligger en skillnad mellan uppgivna beteende i enkätundersökningen och verkligt beteende. För att göra detta genomfördes en icke-deltagande, strukturerad observation i anslutning till att den första klassen skulle genomföra enkätundersökningen.

⁴⁴ Denscombe, M. 2004. s. 226

⁴⁵ Ibid. s. 222

⁴⁶ Ibid. s. 219

Observationsschemat är en variant av Flanders Interaction Analysis Categories (FIAC)⁴⁷ som används just för observation i klassrumsmiljö. Enligt denna metod kategoriseras olika beteende som sedan observeras. Eftersom det inte är möjligt att se vilka mobilfunktioner deltagarna i observationen använde sig av, utformades beteendekategorier kring hantering av mobiltelefonanvändande i klassrummet under lektionstid enligt följande:

- Eleven tar fram eller lägger tillbaka mobiltelefonen utan att använda den.
- Eleven förvarar mobiltelefonen på bänken utan att använda den.
- Eleven använder mobiltelefonen aktivt.
- Övrigt.

Kategorin övrigt innefattar kommentarer som är relaterade till mobiltelefonen, ex. om observatören kunnat observera att en specifik mobiltelefonfunktion använts.

För att öka reliabiliteten deltog två observatörer. Observationen skedde vid fem tillfällen i femminutersintervaller under en dubbellektion 2x40 minuter. Platsen för observationen var ett traditionellt klassrum med kateder längst fram och radvis uppställda bänkar. Klassrummet har en dator och klocka ovanför dörren. Klassen bestod av 17 elever samt en lärare.

Vid observationstillfällena markerades siffrorna 1, 2, 3, 4. enl. kategorierna ovan, vid ett tillfälle då detta var aktuellt. Syftet med observationen var inte att avgöra hur ofta mobilen Därmed registrerades endast ett tillfälle per elev och kategori.

I likhet med enkätundersökningen finns det möjlighet att de observerade eleverna kan ha ändrat sitt beteende vad gäller mobiltelefonanvändande, eftersom vi inledningsvis förklarade syftet med vårt besök, att undersöka mobiltelefonanvändande under lektionstid. Detta något längre lektionspass, i kombination med att observatörerna befann sig ”utom synhåll” längst bak i klassrummet, kan ha medfört att eleverna till viss del vände sig vid vår närvaro och återgått till ett mer typiskt mobiltelefonanvändande.

⁴⁷ Bryman, A. 2011, s. 265

4. Empiri

Vi kommer i detta avsnitt av visa vad vårt empiriska material har givit. Kapitlet består av fem delar, *Regelverk*, *Mobilen i klassrummet*, *Användning av mobil under lektionstid*, *Mobilens fördelar i undervisningen* och *Mobilens nackdelar i undervisningen*. I samtliga kapitel har vi valt att varva enkätmaterial, både enkäter riktade mot elever och de som var riktade mot lärarna, med det vi fått från vår observation. Materialet är till stora delar redovisad i olika diagram för att läsaren lättare ska kunna följa med i det redovisade materialet.

4.1 Regelverk

Vi har i vår undersökning sett att det är få elever som har kunskap kring om det finns regler eller inte på skolan. Denna otydlighet kring reglerna resulterar i att det förekommer diskussioner av vad som gäller angående mobiltelefonanvändandet. Vi kan enligt lärarna som ingått i vår undersökning se att det förs diskussioner angående mobiltelefonanvändandet både mellan lärare och elever, men också lärare i mellan.

4.1.1 Formella regler

De formella reglerna som studerats utgörs av en lagtext, skollagen, där enbart texter rörande gymnasieskolan vidrörts. Vidare har offentliga dokument på respektive skola studerats. Formella regler i form av lagar måste tolkas och omsättas i praktiskt användbara regelverk såsom lokala styrdokument, för att vinna acceptans hos de grupper som lyder under dem.

4.1.2 Skollagen

I den nya skollagens 5:e kapitel, *trygghet och studiero*,⁴⁸ behandlas arbetsmiljö och ordningsregler där det senare har varit ämne för debatt i dagspressen vid ett flertal tillfällen. Följande exempel på detta tydliggör att mobiltelefon kan ses som ett hot mot ordningen i skolan.

⁴⁸ SFS nr: 2010:800 Skollagen <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800> (Hämtad 2011-11-20)

”En skola som väljer att enbart kommunicera sina värderingar med ord kommer oundvikligen att uppfattas som inkonsekvent, och i värsta fall lögnaktig.”

Lärarna behöver bemyndigas med både auktoritet och förtroende att vidta åtgärder mot den elev som bryter mot reglerna. Lärare ska få beslagta mobiltelefoner, ge skriftliga varningar och utfärda kvarsittning.”⁴⁹

Åtgärden i exemplet ovan grundar sig i att mobiltelefonen används som redskap för att på något sätt störa ordningen i skolan eller kränka någon annan. Lärare eller rektor har stöd i lagtext att: *”(...) från en elev omhändertagna föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna”.*⁵⁰

Vidare fastställs att: *”Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.”⁵¹* Detta innebär att faktorer som stör studieron inte får förekomma och därmed kan regelverket ses som repressivt vad gäller mobiltelefonanvändande under lektionstid.

Skollagen skapar dock även möjligheter för användande av mobiltelefoner under lektionstid enligt följande: *”Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.”⁵²*

Lagtexter är som tidigare nämnts ämne för tolkning och därför är det av vikt att se hur dessa omsätts i lokala styrdokument. De dokument som studerats är ordningsregler och skolpolicydokument på respektive skola.

⁴⁹ Hägglund, G. ”Skolan ska ha tydliga regler i ordning och uppförande” *Dagens Nyheter* 2011-11-04 <http://www.dn.se/debatt/skolan-ska-ha-tydliga-regler-i-ordning-och-uppforande> (hämtad 2011-11-20)

⁵⁰ SFS nr: 2010:800 Skollagen, 5:e kap. 22§ <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800> (hämtad 2011-11-20)

⁵¹ SFS nr: 2010:800 Skollagen, 5:e kap. 3§ <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800> (hämtad 2011-11-20)

⁵² SFS nr: 2010:800 Skollagen 15.e kap.2§ <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800> (Hämtad 2011-11-20)

4 .1.3 Lokala dokument

Skola A är en kommunal gymnasieskola som i sina dokument ordagrant fastslår att mobiltelefoner skall vara avstängda under lektionstid. Om telefonsamtal ska ske i anslutning till undervisningen är läraren den som har ansvaret. Vidare hänvisar skolan till skollagen vad gäller omhändertagande av föremål som är farliga eller stör undervisningen.

Vidare ger skolans likabehandlingsplan vid handen att kränkningar kan ske i form av sms och mms som direkt anknyter till mobiltelefonanvändande.

Om eleven bryter mot något av ovanstående kan påföljder i form av samtal, varning, avstängning eller anmälan påräknas.

Även skola B drivs i kommunal regi och beskriver via sin likabehandlingsplan vad som gäller angående mobiltelefonanvändande. Denna slår fast att kränkningar kan ske via foto, sms och meddelande på olika web-communities. Denna formulering är den enda som direkt berör mobiltelefonanvändande i skolan. Skolan har även utdrag ur skollagen rörande kränkningar och vad detta kan få för följder samt vilka befogenheter lärare och rektor har. Direkt uttalade förbud mot mobiltelefoner finns ej i regelverket på skolan.

Skola C är en fristående gymnasieskola med nationell täckning. Skolans regler klagör i tydliga ordalag att telefonsamtal och sms:ande inte får ske under lektionstid. Vidare säger reglerna att telefonen får vara på med ljudlös signal, dock endast i undantagsfall och om läraren tillåter. Läraren beslutar även om elever får lyssna på musik med hörlurar. Fotografering, filmning eller ljudupptagning är förbjudet om man inte har tillstånd. Vidare påtalas att lärare och rektor har rätt att ta föremål som används på ett sätt som stör verksamheten.

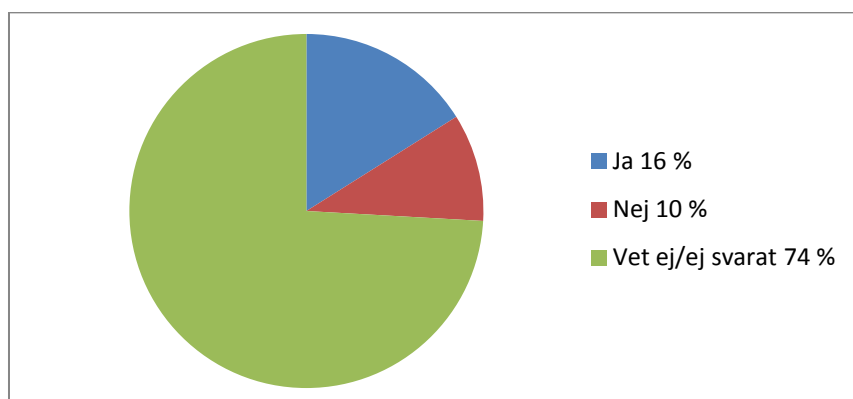

Diagram 1. Diagrammet visar elevernas kunskap om regler kring mobiltelefoner i skolan (n=112)

Det empiriska materialet visar att endast 16 % av de tillfrågade eleverna känner till att det finns fastställda regler angående mobiltelefoner på deras skola. I de tolv fall där eleverna lämnat en kommentar kring hur reglerna ser ut, uppger samtliga att reglerna är till för att förhindra att mobilen stör eller motverkar fusk. Ex. på kommentarer är: *"Mobiler skall vara avstängda under prov/tester."*, *"Att läraren har rätt att ta den om man missköter sig med den"*. 10 % hävdar att det inte existerar regler kring mobiltelefoner och en överväldigande majoritet, 74 % är osäkra kring huruvida sådana regler existerar.

När det gäller regler angående mobiltelefoner under lektionstid är siffrorna liktydiga med kunskapen kring regler på skolan. Drygt 21 % av de tillfrågade uppger att det finns regler för mobiltelefoner under lektionstid. Dessa regler syftar enligt kommentarerna också till att förhindra att mobilen stör. Ex. på kommentarer: *"Varierar. Kan vara helt tillåtet eller inte alls. Oftast ska ljudlösläge vara påslaget"*, *"man får bjuda på fika"*, *"ljudlös"*, *"inte störa"*. 7 % svarade att det inte finns några regler och drygt 71 % uppgav att de inte kände till om det finns regler som gäller under lektionstid. Vid observationstillfället kunde inga regler i form av skyltar, handskrivna lappar eller muntligt förmedlade regler observeras.

Samtidigt hävdar nästan 60 % av de tillfrågade att regler skiljer sig åt beroende på vilken lärare de har. Vidare visar underökningen att drygt hälften, 53 %, av eleverna inte anser sig kunna påverka skolans regelsystem medan knappt 30 % tror sig ha den möjligheten, övriga vet ej. Drygt 11 % av de tillfrågade eleverna upplever att de varit delaktiga i utformningen av reglerna kring mobiltelefoner på skolan medan ca 75 % inte anser sig ha varit delaktiga, övriga vet ej.

4.1.4 Informella regler

Ur det empiriska materialet går det att tolka vilka informella regler som gäller, alltså vilken typ av mobiltelefonanvändning som tolereras *under lektionstid*. Genom att komma med påståenden kring olika aktiviteter som kan utföras med mobiltelefonen, ser vi att eleverna visar acceptans eller tar avstånd från påståendet. Ett exempel på ett sådant påstående är:

"Det är ok att använda mobiltelefoner under lektionstid för att sms:a med kompisar"

Hög acceptans inför ett påstående tolkas som att det i gruppen finns en tillåtande inställning kring just den formen av mobiltelefonanvändning. Likaledes finns det en restriktiv inställning till mobiltelefoner om acceptansen inför ett påstående är lågt. De informella reglerna kan vara underförstådda, outtalade och förhandlingsbara beroende på situation. Reglerna kan även vara

sanktionerade av andra i gruppen, exempelvis lärare eller andra elever. De behöver nödvändigtvis inte enbart gälla i skolan utan kan utgöra ett deskriptivt beteende i samhället som helhet. Dessa informella regler belyser kanske tydligast domesticeringsteorin då de visar på hur mobilen används i vardagslivet, vilka konsekvenser detta får och hur olika grupper själv reglerar användandet.

Vad gäller påstående huruvida det är ok att sms:a kompisar under lektionstid menar drygt hälften av eleverna, 53 % att detta inte är ok. 25 % tycker att det är ok medan 22 % förhåller sig neutrala till uttalandet. Av de sju medverkande lärarna menar fem att det inte är acceptabelt, medan två förhåller sig neutrala till påståendet.

De eleverna i studien som tagit ställning visar på en tillåtande hållning vad gäller kontakt med föräldrar via mobiltelefon. Drygt 67 % tycker att detta är ok medan drygt 17 % intar en restriktiv hållning. 15 % av eleverna förhåller sig neutrala⁵³ till påståendet att det är ok att hålla kontakt med föräldrarna under lektionstid. Lärarna är jämnt fördelade över hela skalan i denna fråga.

Att använda mobiltelefonen för kontakt med myndigheter, sjukvård eller om man väntar ett viktigt samtal är också accepterat bland eleverna. Nästan 94 % av de tillfrågade eleverna intar en tillåtande hållning till denna form av kontakt, medan övriga, drygt 6 % förhåller sig neutrala till påståendet. Ingen ställer sig negativ. Samtliga lärare tycker att det är ok att använda mobilen i detta syfte.

Däremot intar endast en minoritet en tillåtande hållning till påståendet: *Det är ok att använda mobiltelefonen till att kolla Facebook och andra sociala nätverk under lektionen.*

Av de tillfrågade eleverna ansåg drygt 16 % att detta var ok medan drygt 66 % hade en restriktiv hållning till detta. Nästan 18 % av de tillfrågade förhöll sig neutrala till påståendet. Fem av de sju lärarna håller inte alls med i påståendet medan två förhåller sig neutrala.

När det gäller mobiltelefonanvändning av mer underhållande karaktär, att spela spel, visar materialet att en övervägande majoritet, drygt 81 % av de tillfrågade ställer sig negativa till denna användning av mobiltelefon. Knappt 4 % tycker att det är ok att spela spel under lektionstid medan 15 % förhåller sig neutrala. Bland lärarna ställer sig en neutrala till påståendet, medan de sex övriga är negativt inställda.

⁵³ Dessa har markerat en trea på den femgradiga Likertskalan, där fem markerar "Jag håller med helt och hållet" och ett markerar "Jag håller inte alls med". Se bilaga 1.

Vad gäller användning av mobiltelefon som relaterar till studierna ser många elever att mobiltelefonen kan vara ett hjälpmedel. Ställda inför påståendet: *Det är ok att använda mobiltelefon under lektionstid för att ta reda på fakta för det undervisningsområde som är aktuellt under lektionstiden.*, svarade drygt 73 % att detta var ok. 10 % höll inte med i påståendet och drygt 16 % förhöll sig neutrala. Samtliga tillfrågade lärare ställer sig positiva till påståendet.

Det omvända förhållandet råder när det gäller huruvida eleverna tillåts använda mobiltelefon vid provtillfällen. Nästan 89 % av eleverna intog en restriktiv hållning till detta medan knappt 4 % tyckte det var ok. Drygt 7 % förhöll sig neutrala till påståendet. Samtliga lärare utom två valde att inte hålla med alls i påståendet att det är ok att använda mobilen under prov. Två förhöll sig neutrala till påståendet. I sammanhanget kan nämnas att följande står att läsa på skolverkets hemsida:

Skolan måste se till att eleverna inte använder otillåtna hjälpmedel vid provtillfället. Även om en elev argumenterar för att få använda ett otillåtet hjälpmedel måste detta kunna lösas på annat sätt. Mobiltelefon kan inte betraktas som nödvändig eller tillåten utrustning under ett prov.⁵⁴

Vid observationstillfället kunde under kategori fyra ”övrigt” noteras att när mobiltelefonerna användes aktivt skedde detta på ett dolt sätt. Exempelvis höll några elever mobiltelefonen i knät och en elev ställde väskan framför sig på bänken och dold bakom denna användes mobiltelefonen.

4.2 Mobilen i Klassrummet

Mobiltelefonen utgör en del av vår vardag och detta kan vi också se i vårt empiriska material angående hur och vad man använder mobiltelefonen till i klassrummet. 98 % av eleverna har en egen mobil. 86 % av eleverna har också med sig mobiltelefonen in i klassrummet och 86 % har också telefonen den påslagen under lektionen. 6 % av eleverna har den aldrig påslagen på lektionen. Detta mönster kan man även se hos de lärarna som har ingått i vår undersökning.

⁵⁴ http://www.skolverket.se/prov_och_bedomning/2.1100/2.5601/hjalpmedel-1.161496#listAnchor1.64907
(Hämtad 2011-12-20)

Där ägde alla de tillfrågade lärarna en mobil och alla lärarna svarade att de alltid eller ibland hade den påslagen på lektionen. Vid observationen hade tio elever av sjutton sin mobil placerad på bänken.

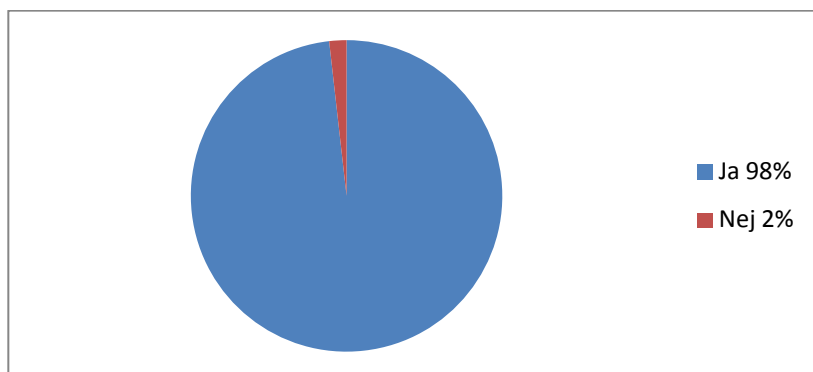

Diagram 2. Diagrammet ovan beskriver hur många av eleverna som har en mobiltelefon (n=112)

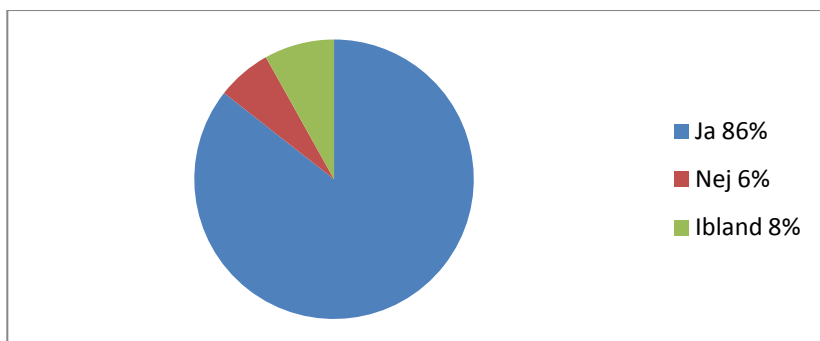

Diagram 3. I detta diagram visas hur många av eleverna som har mobiltelefonen igång på lektionen (n=112)

4.3 Användning av mobil under lektionstid

Vi har i vår undersökning låtit eleverna själva uppskatta hur ofta de använder sin mobiltelefon under lektionerna och 19 % av eleverna säger i enkäten att de använder sin mobiltelefon varje lektion, 20 % uppskattar att de använder mobiltelefonen på mer än hälften av lektionen och 19 % använder mobilen ca hälften av lektionerna. Det är endast 12 % som säger att de aldrig använder mobiltelefonen under lektionstid. Vid observationen tog tio elever fram eller stoppade undan mobiltelefonen vid något tillfälle. Åtta av sjutton elever använde mobilen aktivt vid något tillfälle.

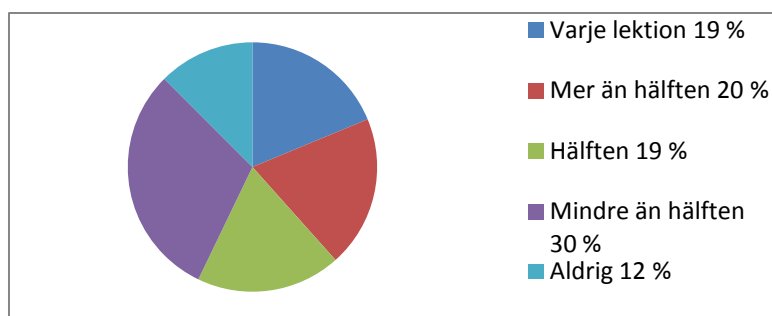

Diagram 4. Diagrammet visar hur ofta eleverna använder sina mobiltelefoner på lektionerna (n=112)

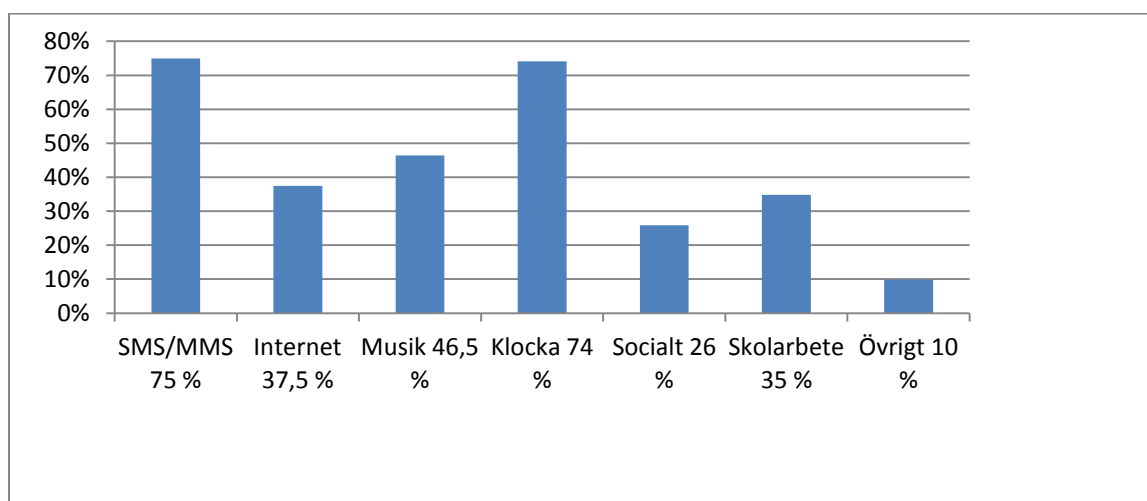

Diagram 5 . Stapeldiagram visar vad eleverna har svarat att de använder sina mobiltelefoner till under lektionstid (n=112)

Av diagrammet ovan kan vi avläsa vad eleverna som vi tillfrågat använder sina mobiltelefoner till under lektionstid. Över 70 % har svarat att de använder sms/mms under lektionstid. Vi frågade också hur eleverna ställde sig till påståendet ”*Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att Sms:a. med kompisar*” där endast 7,5 % av eleverna svarade att de håller helt och hållet med i påståendet, 17,5 % anser att till viss del håller med i påståendet och över 50 % anser att de delvis eller inte alls håller med i påståendet. I kommentarer som eleverna har fått göra har en elev kommenterat ”*att den inte kan slita sig från att sms: sa*” och någon annan har svarat att ”*man passar på att sms:ar när ingen ser*”. En elev har svarat: ”*det är oansvarigt och hänsynslöst att sitta med mobilen och sms och pilla men ändå gör jag det själv.*” Lärarna som vi tillfrågat är relativt eniga om att sms inte är något som man ska hålla på med på lektionerna, fem av de sju tillfrågade svarar att de inte instämmer i påståendet och två svarar att deras åsikt är neutral i frågan.

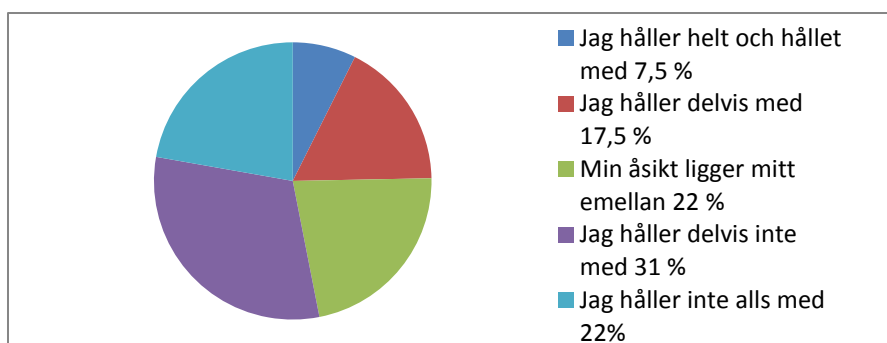

Diagram 6. Diagrammet visar hur eleverna har ställt sig till påståendet "Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att Sms:a. med kompisar (n=112)

Lite mindre än hälften av eleverna anser att det är viktigt eller mycket viktigt att andra människor ska kunna nå dem under lektionerna. Endast 6 % anser att detta är mycket oviktigt. Jämför vi detta gentemot frågan gällande att själv kunna nå andra under lektionstid ser resultatet till viss del annorlunda ut ca 30 % anser att det är viktigt eller mycket viktigt att själv kunna nå andra under lektionstid och 30 % anser att detta är oviktigt eller mycket oviktigt. Vi har låtit eleverna ta ställning till följande påstående ” *Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att hålla kontakt med sina föräldrar*”. 45 % anser att de håller helt och hållet med medan endast 5 % anser att de inte alls håller med påståendet. Lärarna har i denna fråga ett splittrat svar och det är bara tre av sju som inte alls instämmer med påståendet och två som tycker att det är okej att hålla kontakt med föräldrar under lektionstid.

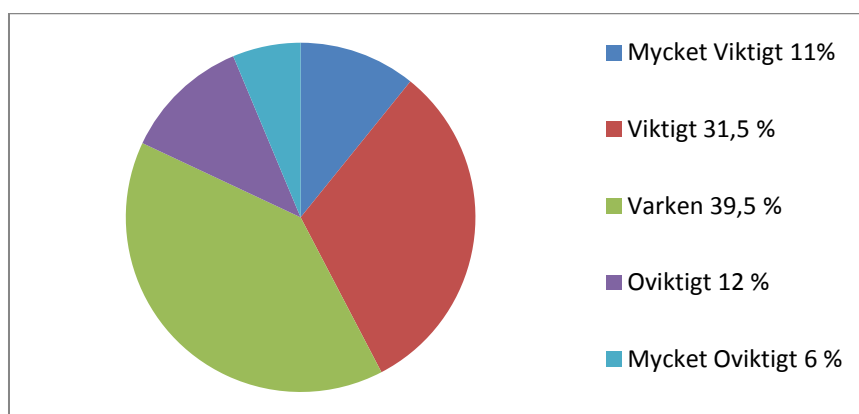

Diagram 7. I diagrammet visas hur viktigt det är för eleverna att andra ska kunna nå dem under lektionstid (n=112)

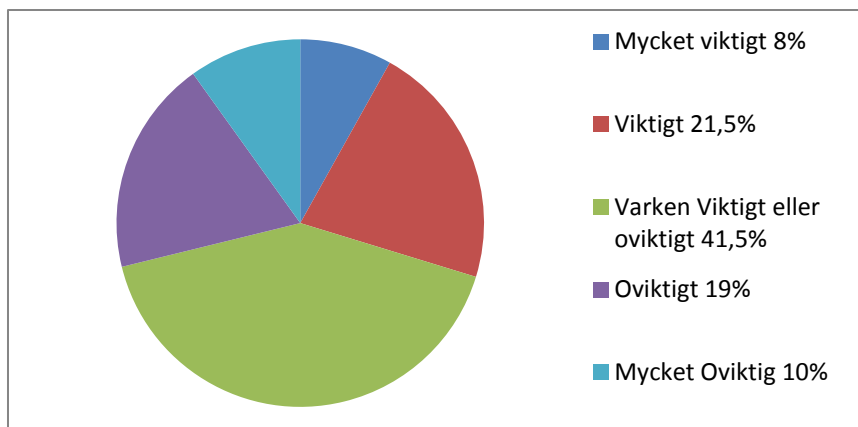

Diagram 8. Diagrammet beskriver hur viktigt det är för eleven att kunna nå andra under lektionstid (n=112)

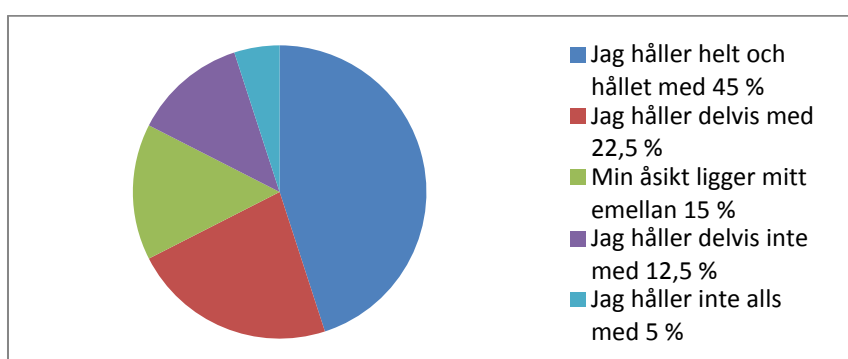

Diagram 9. Diagrammet beskriver hur eleverna har ställt sig till påståendet "det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att hålla kontakt med sina föräldrar " (n=112)

Eleverna har till påståendet "Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att man väntar ett viktigt samtal, med viktigt samtal menas samtal med myndigheter, läkare och tandläkare " svarat att 90 % anser att de instämmer helt och hållet med påståendet och ingen av eleverna har svarat att de inte till viss del eller inte alls instämmer i påståendet. Lärarna i undersökningen är precis som eleverna eniga att det är okej att svara på viktiga samtal från myndigheter, läkare och tandläkare.

Vid observationen markerades under kategori 4 "övrigt" följande scenario: En elev reser sig och går mot dörren med mobiltelefonen i handen.

Läraren: - "Är det ett viktigt samtal?"

Eleven: - "Doktorn"

Läraren: - "Doktorn" (konstaterande, varpå eleven får gå.)

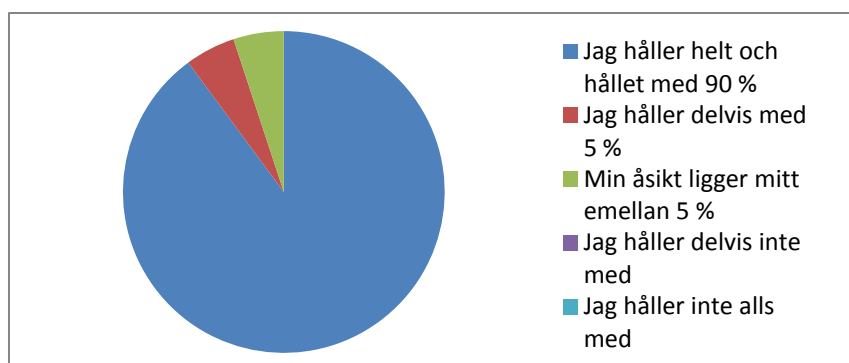

Diagram 10. Diagrammet visar hur elever ställer sig till påståendet "Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att man väntar ett viktigt samtal, med viktigt samtal menas samtal med myndigheter, läkare och tandläkare"(n=112)

Av de eleverna som tillfrågats i undersökningen ingår 73 % av dem i ett socialt nätverk såsom facebook, twitter etc. Under lektionerna är det ca 25 % av eleverna som använder sociala nätverk. 11 % av eleverna anser att det är okej att använda sociala nätverk under lektionerna medan 49 % inte alls anser att detta är okej.

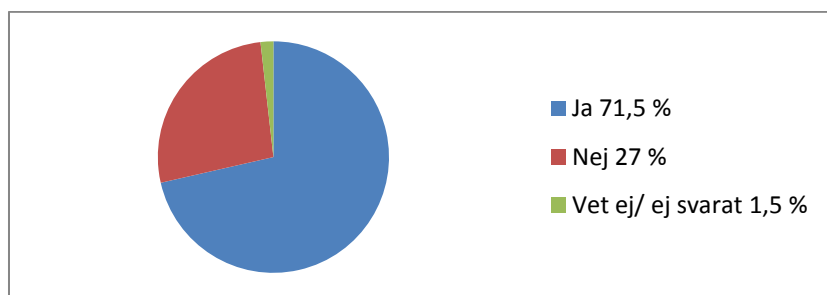

Diagram 11. Diagrammet visar hur många av eleverna som ingår i ett socialt nätverk (n=112)

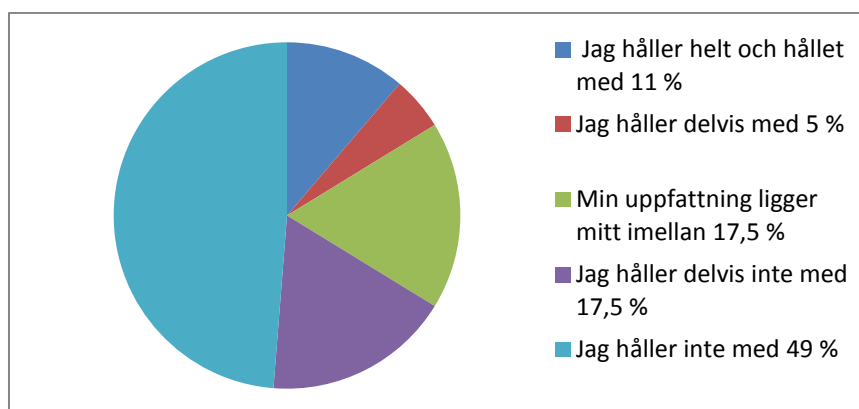

Diagram 12. I detta diagram beskrivs hur eleverna anser det var okej eller inte att använda sociala nätverk under lektionerna (n=112)

Ungefär 35 % säger att de använder sina mobiltelefoner som en tillgång till internet på lektionerna och drygt 30 % säger att de använder sin mobiltelefon till skolarbete. I påståendet ” *Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att ta reda på fakta för det undervisningsområde som är aktuellt under lektionstiden* ” svarar över 70 % att de delvis eller helt och hållet instämmer i påståendet och 10 % anser att de inte alls eller delvis inte håller med påståendet.

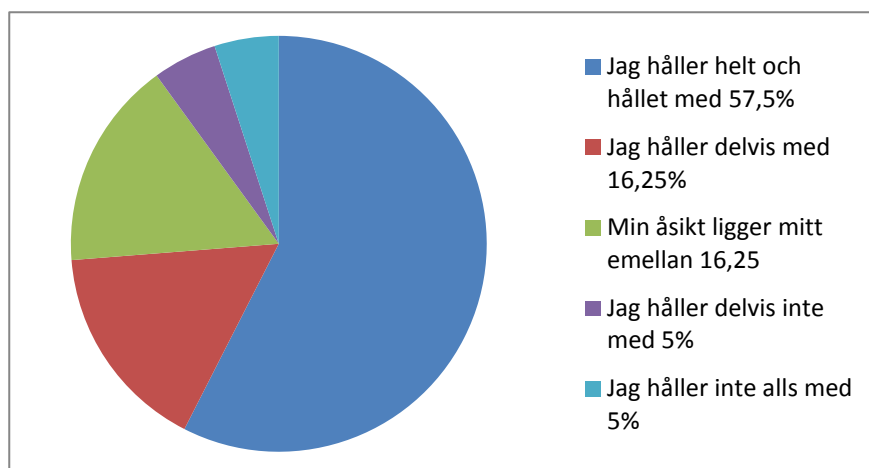

Diagram 13. Diagrammet visar hur eleverna svarat på påståendet "Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att ta reda på fakta för det undervisningsområde som är aktuellt under lektionstiden" (n=112)

Över 70 % av de tillfrågade ungdomarna har också svarat att de använder sin mobiltelefonen som klocka och 46,5 % använder telefonen till att spela musik med. 10 % har svarat annat och hälften av dessa har svarat att de använder mobiltelefonen under lektionerna till att spela spel. Vi har också i vår studie låtit eleverna svara hur de ställer sig till följande påstående ” *Det är OK att använda mobiltelefon till att spela spel (exempel wordfeud,) under lektionstid*”, över 80 % av de tillfrågade eleverna ansåg att de delvis eller inte alls höll med i påståendet.

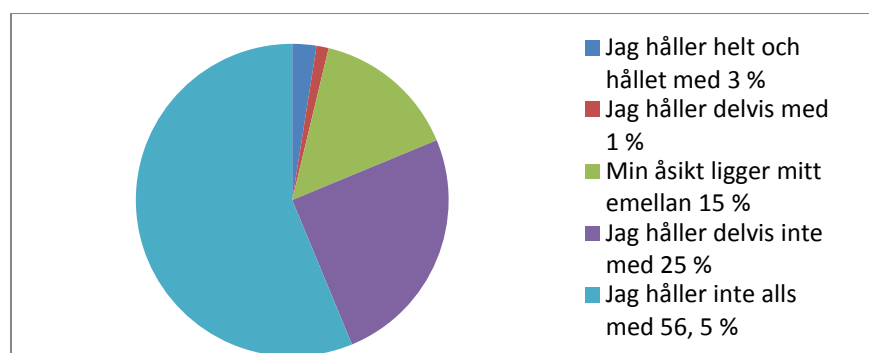

Diagram 14 beskriver hur eleverna förhöll sig till påståendet " Det är OK att använda mobiltelefon till att spela spel (exempel wordfeud) under lektionstid" (n=112)

4.4 Mobilens fördelar i undervisningen

Enligt stapeldiagrammet nedan kan vi avläsa att eleverna anser att mobiltelefoner har en rad olika fördelar i undervisningen. 74 % anser de kan använda sin mobiltelefon som en miniräknare. 71 % anser också att den kan hjälpa dem att hålla tider och 49 % anser att den även kan fungera som en kalender. Över hälften, 56 % av de tillfrågade, anser att mobiltelefonen även kan användas att söka information med. Över 70 % av de tillfrågade eleverna anser också att de instämmer helt eller till viss del med påståendet att *”det är ok att använda mobiltelefonen under lektionstiden för att ta reda på fakta för det undervisningsområdet som är aktuellt under lektionstiden”*. Detta beror naturligtvis på precis som många elever har påpekat i undersökningen vilken mobiltelefon modell eleven har och om eleverna har tillgång till internet på mobiltelefonen. Majoriteten, sex av sju lärare ser också att mobiltelefonen kan användas som ett pedagogiskt redskap i undervisningen såsom kamera, internet mm. Men lärarna har också kommenterat att det är också helt beroende på vilken typ av telefon man har och att detta kan leda till att elever får olika möjligheter beroende på olika ekonomiska förhållanden.

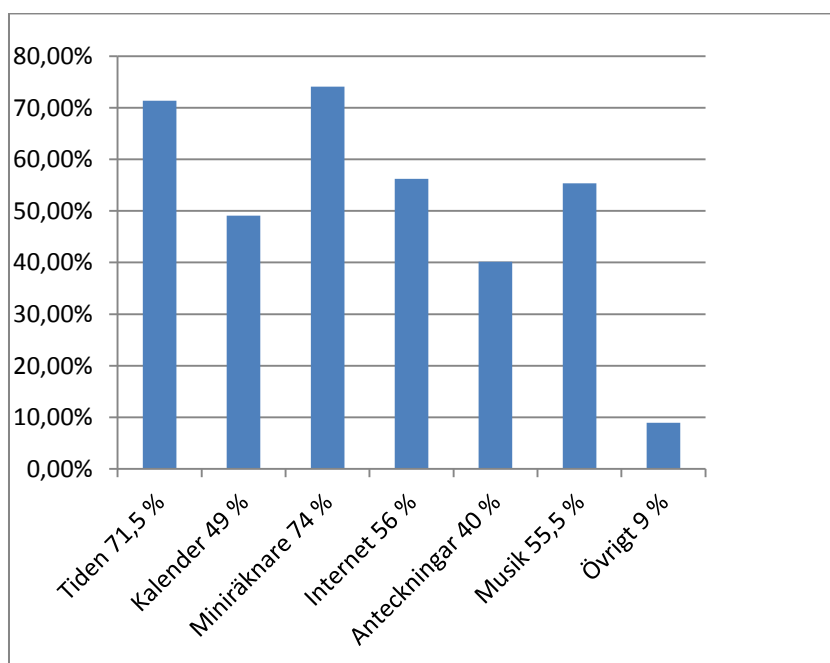

Diagram 15. Stapeldiagram visar på de fördelar eleverna ser att mobiltelefonen kan ge dem i undervisningen (n=112)

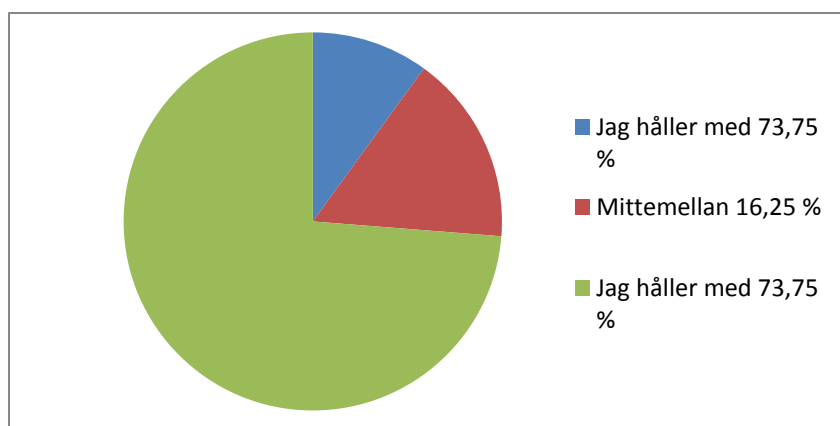

Diagram 16. Här visas ett diagram över hur eleverna förhåller sig till påståendet "det är ok att använda mobiltelefon under lektionstiden för att ta reda på fakta för det undervisningsområde som är aktuellt under" (n=112)

40 % av eleverna ser att mobilen också kan användas till anteckningar och 55 % har svarat att mobiltelefonen också kan användas som en källa till musik som man kan använda för att arbeta bättre på lektionerna. Vid observationstillfället har under kategori fyra "övrigt" noterats att två elever använt hörlurar som var kopplade till mobiltelefonen. Annat som eleverna har sett som fördelar med mobiltelefonen i undervisningen är att mobiltelefonen också kan användas som ordlista, ett medel att kunna ta kontakt med personer för eventuella intervjuer, kamera för att fota och filma genomgångar och som en paus från undervisningen.

4.5 Mobilens nackdelar i undervisningen

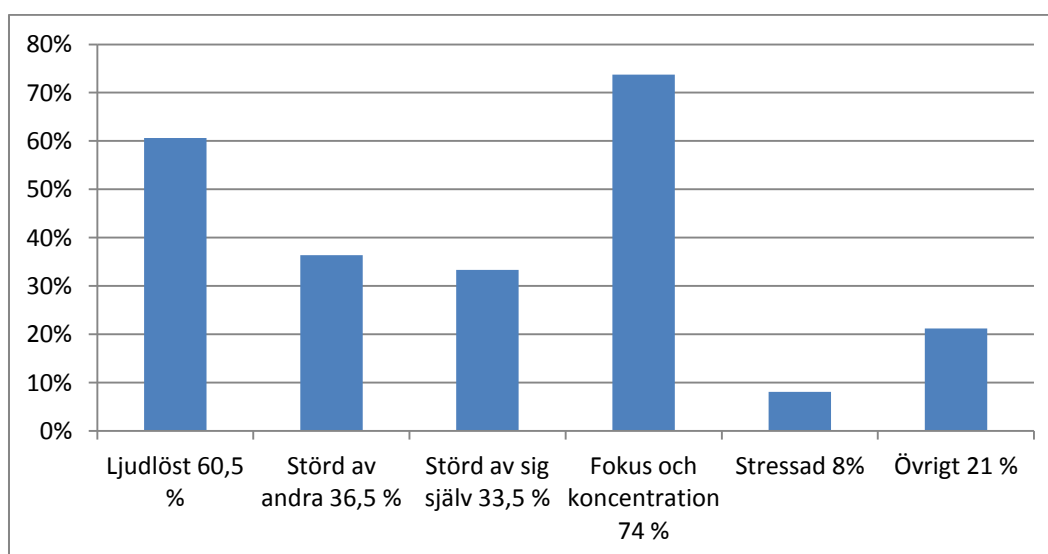

Diagram 17. Stapeldiagrammet ovan visar vilka nackdelar eleverna anser att mobiltelefonen ger undervisningen. (n=112)

74 % av de som svarat på frågan om vilka nackdelar som man ser att mobiltelefonen ger eleverna i undervisningen svarar att fokus och koncentration flyttas från lektionen till mobiltelefonen i stället. 60,5 % anser att de blir störda av när någon glömt att sätta telefonen på ljudlöst. 36,5 % av ungdomarna anser att de känner sig störda av andras användning av mobiltelefonen i klassrummet och 33,5 % anser att de även blir störda av sitt eget användande. 8 % av eleverna känner att de blir stressade av mobiltelefonen och som svar på vad som leder till denna stress finns att man vill ha samma/nyare modell som sina kamrater, men även kommentarer som *"För mycket att hålla koll på, både kompiserna i telefonen och kompisarna i klassrummet"*. Som övriga nackdelar ser man att det finns en risk att bli smygfotoad men också att man anser att det är respektlöst mot den undervisande läraren.

5 Analys

Vi kommer i vår analys blanda in såväl vårt eget empiriska material och jämföra denna med tidigare forskningsresultat men också se hur vi kan tolka detta material genom de teorier vi tagit upp i teorikapitlet.

5.1 Användandet av mobiltelefon under lektionstid

Vi kan i vår undersökning se att mobiltelefonen fått ett allt starkare fäste i den sociala värld som skolan utgör. Giddens menar att den tekniska utvecklingen fortlöpande pågår och detta påverkar vårt sätt att agera socialt⁵⁵. Detta medför att ny teknisk apparatur leder till nya användningsområden som är tätt sammanbundna med ungdomars behov av att interagera socialt. I tidigare forskning⁵⁶ har det visats att 90 % av ungdomar innehar en egen mobiltelefon och att 50 % använder den dagligen. I vår undersökning ser vi en ökning av både innehav och användandet. 98 % av de tillfrågade ungdomarna innehar idag en egen mobiltelefon och 88 % använder den dagligen under lektionstid. Vi ser också en ökning av social interaktion via mobiltelefon som kan ses som ett tecken på den tekniska utvecklingen. 2002 utgjorde SMS 40 % av användandet och i vår enkätundersökning svarade 75 % att det är främst SMS som man använder sig av. Innan mobiltelefonen kunde elever endast interagera med de i samma klassrum. I dag har detta förändrats och man kan interagera med både de som finns i klassrummet men också med andra som befinner sig på helt andra platser. Detta bekräftar Giddens teori om att elektronisk kommunikation möjliggör interaktion oberoende av tid och plats.⁵⁷ Tidigare forskning visar också att tid tappar i betydelse.⁵⁸

Vi kan i vår undersökning se att elever använder sig av överlappande tid⁵⁹, det vill säga att de gör flera saker samtidigt. Förutom att delta i undervisningen ser vi att de även använder mobiltelefonen där de utnyttjar de tekniska möjligheterna som denna ger. Exempel på detta

⁵⁵ Giddens, A. 1999 ss. 25-26

⁵⁶ Thulin, E. 2002, "Ungdomars användning av dator, internet och mobiltelefon-konsekvenser för vardagslivets geografiska dimensioner" http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2959/1/CHOROS2002-2_%28ET-lic%29.pdf (Hämtad 2011-11-16)

⁵⁷ Giddens, A. 1998, s. 337

⁵⁸ Thulin, E. 2002, "Ungdomars användning av dator, internet och mobiltelefon-konsekvenser för vardagslivets geografiska dimensioner" http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2959/1/CHOROS2002-2_%28ET-lic%29.pdf (Hämtad 2011-11-16)

⁵⁹ Cooper, G. 2002. s. 25

kan ses i diagram fyra och fem (sid 23). Tidigare forskning visar på att utnyttjandet av mobilen som ett verktyg i arbete eller studier får stå tillbaka för utnyttjandet av mobilen som ett socialt kommunikationsverktyg.⁶⁰ Detta kan också vi se i vår undersökning då enbart 35 % anser att användandet av mobiltelefon sker i syfte till skolarbetet.

En ökning av sms trafiken innebär även att vi som individer producerar mer information som måste tas omhand av andra. Vi saknar därmed tid som Hylland Eriksen uttrycker det. Detta kan vi också se i vår undersökning då många elever själva har påpekat att de anser att deras mobiltelefonianvändning påverkar deras koncentration på lektionerna och dess innehåll. 74 % av de tillfrågade eleverna svarar att de anser att deras mobiltelefonanvändande skapar okoncentration och riktar fokus från lektionerna till mobiltelefonerna. Detta kan också bekräftas av Thulins⁶¹ forskningsresultat där många ungdomar upplevde att mobiltelefonen sågs som en nödvändighet och att man kände stress och beroende på att ständigt vara uppdaterade i sociala sammanhang. Nödvändigheten som Thulin också talar om ser även vi i vår undersökning. I det empiriska materialet (se sid 24) fick vi kommentarer av eleverna själva som också bekräftade beroende och stress som mobiltelefonerna kan skapa, exempel på kommentar är: ”*man inte kan slita sig från att sms:a*”. Att hela tiden vara nåbar och anse att denna tillgänglighet är viktigt är också tecken på beroende och stress, över 75 % av eleverna ansåg att det var okej att använda mobiltelefonen under lektionstid för att hålla kontakten med sina föräldrar. 42 % ansåg att det var viktigt att andra kunde nå dem under lektionstid medan endast 18 % ansåg att det inte alls var viktigt. 30 % ansåg också att det var viktigt att själv kunna nå andra under lektionstid. Enligt domesticeringsteorin kan stress av att hela tiden vara nåbar ses som en konsekvens av användandet av mobiltelefoner.

Mobiltelefonen skapar gränsöverskridande gemenskap där distansen människor emellan inte har någon betydelse⁶². 70 % av ungdomarna i undersökning ingår i ett socialt nätverk och trots att den stora skalan av eleverna i vår undersökning inte anser att det är okej att använda sig av sociala medier under lektionstid svarar trots allt 25 % att de använder sig utav denna funktion under lektionstid. Användandet av mobiltelefonen är ur ett sociokulturellt perspektiv inte enbart negativt enligt Säljö⁶³, han menar att det är i dessa interaktiva processer som människor utvecklas både individuellt men även som grupp. Mobiltelefonen används för att

⁶⁰ Weilenmann, A. & Larsson, C. “Collaborative use of mobile telephones: A fieldstudy of Swedish teenagers.” <http://www.comlab.hut.fi/opetus/040/weilenmann.pdf> (hämtad 2011-12-18)

⁶¹ Thulin, E. 2002 (lic.avhandling) http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2959/1/CHOROS2002-2_%28ET-lic%29.pdf

⁶² Persson, A 2003, ss. 196-202

⁶³ Säljö, R. 2003, s. 233

bibehålla kontakter och skapa gemenskap, trots att det kan råda en viss distans människor i mellan.

5.2 Konflikter som uppstår i klassrummet angående mobiltelefonen

Rent strukturellt går det att skönja en konflikt i skolan. Giddens menar att skolan är en institution med strikta regler och med en hierarkisk maktfördelning.⁶⁴ Liksom Giddens kan vi i vår observation se att klassrummet är traditionellt uppbyggd med strikta rader, där läraren har en central placering längst fram i klassrummet. Vi kan också se att skolan tillämpar tidseffektivisering genom att använda schema där tid och rum styr verksamheten. Tiden är linjär i så motto att den är indelad i tidsperioder i form av läsår, terminer, ner till lektioner som avverkas i kronologisk ordning. Varje tidsperiod är ett socialt möte i syfte att utbilda eleverna och som innehållsmässigt är styrd av vad skollag, läroplan och kursplan föreskriver. Samtidigt sker i denna formella sociala kontext ett annat möte av mer informell karaktär. Skolan erbjuder en plats där ungdomars identitetsskapande sker, främst i mötet med andra ungdomar. Tack vare mobiltelefonen kan detta identitetsskapande utvidgas i tid och rum.

Skolsalens fysiska begränsning övervinns med hjälp av mobiltelefonens funktioner, främst sms. Den tidsmässiga begränsningen där eleven endast förväntas ägna sig åt studier under lektionstiden övervinns genom att formella regler inte efterlevs och omsätts i praktisk handling. Därmed kan eleven använda sig av överlappande tid där studier tidsmässigt samsas med kommunikation via mobiltelefon. Vi kan därmed identifiera en konflikt mellan formell och informell struktur.

Konflikten kring vad lektionstiden ska användas till står mellan läraren och eleven, där läraren som företrädare för en formell struktur värnar undervisningen. Eleven å sin sida värnar identitetsskapandet och det därtill knutna mobiltelefonanvändandet i en informell struktur. Främst rör sig denna konflikt kring sms trafik under lektionstid. Detta är den enda klart urskiljningsbara konflikt mellan lärare och elev som vi kan konstatera och som bekräftar tidigare forskningsresultat.⁶⁵

⁶⁴ Giddens, A. 1998, s. 339

⁶⁵ Johansson, G. & Jöngren, K. 2008. http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18463/1/gupea_2077_18463_1.pdf (Hämtad 2011-11-15)

Samtidigt finns ett behov hos lärare och elev att kunna samspele inom den formella strukturen, att kunna skapa ett bra socialt klimat i klassrummet. I vår enkät till lärarna kan vi tolka att det finns en viss diskussion angående var och när mobilen ska användas, denna diskussion finns dels mellan läraren och elever men också tydligt mellan lärare och lärare.

Genom att visa acceptans gentemot mobiltelefonanvändandet tänjer lärare, i samförstånd med eleverna, på de formella reglerna och skapar en semifformell struktur där informella regler förhandlas fram i syfte att göra undervisningen så störningsfri som möjlig. Dessa regler skiljer sig åt från lärare till lärare, vilket i sin tur innebär större osäkerhet hos eleverna kring vilka regler som gäller för mobiltelefonen. Detta visar sig genom att tre av fyra eleverna i studien har liten eller ingen kännedom om de formella reglerna och är osäkra på hur de informella reglerna ser ut.

Detta medför att det även skapas en konflikt hos den enskilde eleven gällande vad som ska prioriteras, att delta i undervisningen eller att interagera med andra via sin mobiltelefon. Tre av fyra elever har i vår undersökning svarat att de upplever att mobiltelefonen leder till att fokus och koncentration riktas från undervisningen till mobiltelefonen i stället. Detta styrker O. Westlund uttalande om hur man prioriterar mobiltelefonsamtal framför face-to-face. Eleverna är medvetna om att lektionstiden är ämnad för undervisning samtidigt som de vill hålla kvar den sociala kontakten som de upprätthåller med hjälp av mobiltelefonen i alla andra sammanhang.

Drygt hälften av eleverna har också svarat att man inte accepterar ljud från mobiltelefoner, varken egen och andras. Detta kan ses som ett brott mot informella regler som sätts upp i klassrummet. I denna kontext är det inte enbart läraren som är regelsättaren, utan det är även eleverna själva som sätter upp informella regler av vad som är tillåtet och inte tillåtit. Dessa prövas mot de formella reglerna och dess främste verkställare som i detta fall är läraren. Säljö menar att strukturer i skolmiljön skiljer sig från den vardag eleverna själva utövar. Det är inte lika klart om dessa informella regler är ett brott mot de formella reglerna, då dessa är otydliga i de tre undersökta skolornas lokala regelverk.

Skola A påtalar att telefonen ska vara avstängd utan att motivera varför. En antydning om att den skulle kunna störa undervisningen framgår eftersom man vidare i texten meddelar att läraren har rätt att omhänderta störande föremål.

Skola B har inga uttalade regler angående mobiltelefon vilket kan tolkas som att det är upp till varje lärare att utforma regler. Vidare kan det tolkas som att mobiltelefonen inte ses som ett

problem utan utgör ett naturligt inslag och att det inte råder någon konflikt sett ur skolans perspektiv.

Skola C framför en tvetydig hållning där reglerna föreskriver att sms inte får ske på lektionstid, men om mobilen är satt på ljudlöst får den vara påslagen om läraren tillåter. Detta kan tolkas som att skolan har identifierat problemet kring sms och skapar formella regler för att komma till rätta med det, samtidigt som man möjliggör för lärare och elever att skapa informella regler.

Med oklara regler riskerar undervisningen att bli lidande om framför allt sms trafiken kan fortgå. En tillåtande attityd kan medföra ett ökat flöde av sms som måste skickas och tas emot. Enligt Hylland Eriksen medför ett ökat informationsflöde att kampen om uppmärksamhet trappas upp. Eleverna är både producenter och konsumenter av information, snabb information. Då den formella strukturen i form av skolans undervisning bygger på linjär tid och förmedlas i kronologisk ordning är denna information långsam relativt ett sms meddelande. Konflikten uppstår här kring uppmärksamheten, där den långsammare undervisningen får stå tillbaka för den snabba sociala interaktionen via mobiltelefonen.

Sett utifrån domesticeringstraditionen menar vi att mobiltelefonens intåg i klassrummet får konsekvenser på flera plan. Eleverna får ökade möjligheter till identitetsskapande genom mobil kommunikation oberoende av tid och plats. Sett ur ett elevperspektiv kan detta ses som positivt samtidigt som det skapar konflikt hos den enskilde eleven, då denne är medveten om betydelsen av att följa undervisningen vilket kan utgöra ett stressmoment.

Vidare får det konsekvenser för undervisningen eftersom snabb information via mobiltelefonen prioriteras framför långsam information förmedlad face-to-face. Eleverna får därmed ta konsekvensen av att de formella reglerna på central nivå inte formuleras tydligt på lokal nivå. Detta får till följd att lärare inte kan ta till ett klart och tydligt regelverk för att motverka elevernas mobiltelefonanvändande. I förlängningen leder detta till att undervisningen blir lidande. Detta framgår även i tidigare forskning.⁶⁶

Vi kan utifrån studien se att centralt formulerade formella regler förlorar i betydelse ju närmare skolans vardagsverksamhet de kommer. Därmed är dessa, när de väl når klassrummet, föremål för tolkning och förhandling för att skapa en lugn och störningsfri

⁶⁶ Johansson, G. och Jöngren, K. 2008.

http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18463/1/gupea_2077_18463_1.pdf (Hämtad 2011-11-15)

miljö. De formella reglerna syftar till att skapa en lugn miljö för studier, medan de informella reglerna syftar till att skapa en lugn miljö med möjlighet att dela uppmärksamhet mellan social interaktion och undervisning. Här får den senare ofta stå tillbaka.

6. Slutsats

Syftet med detta arbete har varit att studera hur undervisningen påverkas av elevers användning av mobiltelefoner under lektionstid. Genom att ta fasta på den inledande frågeställningen har vi kunnat skapa *en* bild av hur kommunikation förs i klassrum, något som Säljö menar fortfarande är ett relativt outforskat område.

Det vi kan konstatera är att mobiltelefonen, som är en självklar, nästintill nödvändig del av ungdomars vardag även har tagit plats i klassrummet. Här används den främst som ett verktyg för kommunikation via sms, trots att en stor del av de tillfrågade eleverna anser att detta inte är riktigt ok. Mobiltelefonens plats i klassrummet kan rättfärdigas av dess många möjligheter och kan skapa fördelar för eleverna. Att använda den som klocka, hjälp i undervisningen, att vara nåbar eller kunna nå föräldrar och myndigheter är alla argument som både elever och lärare godtar. Det är dock inte detta som är problematiskt.

Det är tydligt att skolan och de myndigheter som reglerar skolans verksamhet har identifierat mobiltelefonen som en källa till oro och något som genom sin blotta närvaro kan störa undervisningen.

Utifrån detta synsätt utformas ett regelverk som inte är kompatibelt med den dagliga verksamheten i klassrummet. Regelverket blir alltmer godtyckligt utformat ju närmare eleven det kommer. I samspelet mellan elev och lärare utformas därför regler som för lärarens del innebär att undervisningen inte störs, men han eller hon har inte odelad uppmärksamhet från eleverna. Många av eleverna pendlar ständigt mellan social interaktion, framför allt via sms och den undervisning som pågår i klassrummet. Detta resulterar i att eleven störs i undervisningen, tappar fokus och blir okoncentrerade då lektionstid även måste ägnas åt framför allt sms. Detta har vi identifierat som en klar nackdel. Att hjälpa elever att strukturera sitt arbete och att lära sig att prioritera vad som ska göras är en av de uppgifter som en lärare behöver tampas med i vardagsarbetet. Regler kan underlätta detta arbete men då behöver de vara tydliga, gälla generellt över en hel arbetsplats och implementeras konsekvent.

Bristen på klara formella regler och mandat att sätta dessa i verket har därmed en direkt påverkan på eleverna och undervisningen. Att lärare och elever sätter upp ett informellt regelverk som tillika växlar från lärare till lärare utgör ytterligare en osäkerhetsfaktor kring vilka regler som gäller. En inkonsekvent hållning hos lärare kan vara källa till konflikter där den enskilde läraren ständigt måste hävda och motivera sin ståndpunkt i frågan.

På många punkter överrensstämmer lärares och elevers åsikt kring vad som ska gälla för mobiltelefonanvändande i skolan. Denna samstämmighet grundar sig i samhällsnormer, exempelvis att fusk är otillåtet eller att man inte ska störa andra. Som vi kunnat visa har mobiltelefonanvändande bland ungdomar stadigt ökat och blivit en naturlig del av deras vardag. Därmed är mobiltelefonen och användandet av denna starkt etablerad i vår vardag, en vardag som även borde inkludera skolan.

Vi kan även se att elever och lärare i stor utsträckning bortser från, eller inte känner till formella regler. I stället skapas regler som gäller just ”där och då.” Detta samspel mellan individer i en grupp är det som bäst speglar hur samhället fungerar och ligger i linje den demokratiska ordning vi är satta att förvalta. Huruvida mobiltelefonen kan finna en mer accepterad plats i klassrummet är en fråga för vidare forskning och kanske kunde man ta fasta på formuleringen i skollagen som stipulerar följande:

”Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.”⁶⁷

⁶⁷ SFS nr: 2010:800 Skollagen 15.e kap.2§

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800> (Hämtad 2011-11-20)

7. Källförteckning:

Litteraturförteckning

Bauman, Z. 2000 *Globalisering*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. 2011 *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:a upplagan, Malmö: Liber AB.

Cooper, G. *The mutable mobile- Social theory in the wireless world*. i Brown, B. Green, N. & Harper, R. (eds.) 2002 *Wireless world- Social and interactional aspects of the mobile age*. London: Springer-Verlag London Ltd.

Denscombe, M. 2004 *Forskningens grundregler-samhällsforskarens handbok i tio punkter*. Lund: Studentlitteratur.

Hylland Eriksen, T. 2001 *Ögonblickets tyranni- Snabb och långsam tid I informationssamhället*. Nora: Bokförlaget Nya Doxa.

Giddens, A. 1998 *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Giddens, A. 1999 *Modernitet och självidentitet-självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Hamill, L & Lasen, A. 2005 *Mobile World Past, Present and Future, USA*, Springer Science

Katz, J.E. & Aakhus, M. (eds.) 2002 *Perpetual Contact- Mobile Communication, Private Talk, Public Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.

Persson, A. 2003 *Social kompetens-När individen, de andra och samhället möts*. Lund: Studentlitteratur.

Silverstone, R & Haddon, L. *Technical Change and Everyday Life*. i Mansell, R. & Silverstone, R.(eds.) 1996 *Communication by Design-The politics of information and communication technologies*. New York: Oxford University Press Inc.

Silverstone, S. *The meaning of domestic technologies- A personal construct analysis of familial gender relations*. i Silverstone, R. & Hirsch, E. (eds.) 1999 *Consuming technologies- Media and information in domestic spaces*. London: Routledge.

Säljö, R. 2003 *Lärande i praktiken-ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Westlund O. 2007 *Mobiltelefonianvändning, En forskningsöversikt*. Göteborg: Göteborgs Universitet: Arbetsrapport från Institutionen för Journalistik och Masskommunikation

Elektroniska dokument

Hägglund, G. "Skolan ska ha tydliga regler i ordning och uppförande" *Dagens Nyheter* 2011-11-04 <http://www.dn.se/debatt/skolan-ska-ha-tydliga-regler-i-ordning-och-uppforande> (hämtad 2011-11-20)

Jerndal, R. Kvinnor och informationsteknik. KFB- rapport 2000:52, s. 35 <http://www.kfb.se/pdf/R-00-52.pdf> 2000-09-xx(hämtad 2011-11-29)

Johansson, G. och Jöngren, K. 2008. "Elevens användning av mobiltelefon i klassrummet" http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18463/1/gupea_2077_18463_1.pdf (hämtad 2011-11-15)

Nilsson, I. ” I FOKUS: ”Mobilen-en resurs i skolan” *NWT* 2009-11-10
http://www.nwt.se/lasarnas/i_fokus/article612207.ece (hämtad 2011-12-30)

SFS nr: 2010:800 Skollagen
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800> (hämtad 2011-11-20)

Skolverket, rapport ”Vilka gränser överskrids med mobilt lärande?”
http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/omraden/it_i_skolan/rapporter/vilka-granser-overskrids-med-mobilt-larande-1.152827 (hämtad 2011-12-06)

Thulin, E. 2002, ”Ungdomars användning av dator, internet och mobiltelefon-konsekvenser för vardagslivets geografiska dimensioner” (Lic. avhandling)
http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2959/1/CHOROS2002-2_%28ET-lic%29.pdf
(hämtad 2011-11-16)

Thulin, E. 2004, ”Ungdomars virtuella rörlighet Användningen av dator, internet och mobiltelefon i ett geografiskt perspektiv”(Dr. avhandling)
http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2505/1/gupea_2077_2505_1.pdf (hämtad 2011-11-16)

Weilenmann, A. & Larsson, C. “Collaborative use of mobile telephones: A fieldstudy of Swedish teenagers.” <http://www.comlab.hut.fi/opetus/040/weilenmann.pdf>
(hämtad 2011-12-18)

ENKÄTUNDERSÖKNING OM MOBILTELEFONER

Vi är två lärarstudenter som studerar vid Högskolan i Halmstad. Vi gör en undersökning angående mobiltelefonanvändande i skolmiljö. Vi behöver din hjälp för att kunna kartlägga hur och när elever vid gymnasieskolor i Västsverige använder mobiltelefoner under lektionstid. Undersökningen kommer att redovisas i en C-uppsats som kommer att vara tillgänglig via internet. Undersökningen är frivillig och alla som deltar är anonyma.

För varje besvarad enkät skänker vi 1kr till barncancerfonden

Vi tackar på förhand för ditt deltagande

Cecilia Andersson och Martin Ulvbielke

Kryssa i det svarsalternativ som passar dig bäst, eller fyll i de uppgifter som efterfrågas:

1. Kön Kvinna Man

2. Ålder _____ År

3. Vilken utbildning går du? _____ Linje

4. Har du en mobiltelefon? JA NEJ

5. Ingår du i ett socialt nätverk som du kan nå via din mobiltelefon? Med socialt nätverk menar vi Facebook, Twitter etc. JA NEJ

6. Har du med dig mobiltelefonen under dina lektioner?

JA I BLAND NEJ

7. Är din mobiltelefon påslagen under lektionstid?

JA I BLAND NEJ

8. Uppskatta antalet lektioner där du använder mobiltelefonen under en "vanlig" skoldag (kryssa i under det svarsalternativ som passar dig bäst)

VARJE LEKTION	MER ÄN HÄLFTEN AV LEKTIONERNA	HÄLFTEN AV LEKTIONERNA	MINDRE ÄN HÄLFTEN AV LEKTIONERNA	ALDRIG
☐	☐	☐	☐	☐

9. Vad använder du din mobiltelefon till under lektionstid? **Flera svar kan kryssas i**

- SMS/MMS
- INTERNET
- LYSSNA PÅ MUSIK
- ANVÄNDA TELEFONEN SOM KLOCKA/TIMER/MINIRÄKNARE
- SOCIALT NÄTVERK
- HJÄLP I SKOLARBETET
- ANNAT, I SÅ FALL VAD? _____

10. Hur viktigt är det för dig att andra ska kunna nå dig via din mobiltelefon under lektionstid? (kryssa i under det svarsalternativ som passar dig bäst)

MYCKET VIKTIGT	VIKTIGT	VARKEN VIKTIGT ELLER OVIKTIGT	OVIKTIGT	MYCKET OVIKTIGT
☐	☐	☐	☐	☐

11. Hur viktigt är det för dig att kunna nå andra via din mobiltelefon under lektionstid?

MYCKET VIKTIGT	VIKTIGT	VARKEN VIKTIGT ELLER OVIKTIGT	OVIKTIGT	MYCKET OVIKTIGT
☐	☐	☐	☐	☐

12. Nedan följer några påståenden vi vill att du ska ta ställning till. Kryssa i det alternativ du upplever stämmer bäst överrens med din åsikt på den fegradiga skalan där **5** är ”**jag håller med helt och hållet**” och där **1** är ”**Jag håller inte alls med**”

A. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att SMS:a med kompisar

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

B. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att hålla kontakt med sina föräldrar

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

C. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att ta reda på fakta för det undervisningsområde som är aktuellt under lektionstiden?

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

D. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att man väntar ett viktigt samtal, med viktigt samtal menas samtal med myndigheter, läkare och tandläkare

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

E. Det är Ok att använda mobiltelefon under prov

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

F. Det är Ok att använda mobiltelefon till att kolla Facebook, twitter och andra sociala nätverk

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

G. Det är OK att använda mobiltelefon till att spela spel (exempel wordfeud,) under lektionstid

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

12 H. Kan ni tänka er ytterligare situationer där det **är OK** att använda mobiltelefon under lektionstid? Skriv i så fall detta nedan:

12 I. Kan ni tänka er ytterligare situationer där det **inte är OK** att använda mobiltelefon under lektionstid? Skriv i så fall detta nedan:

13. Vilka möjligheter ser du att mobiltelefonen kan ge dig i undervisningen? **Flera svar kan kryssas i**

- HÅLLA TIDEN
- KALENDER
- FÖR UTRÄKNINGAR
- HITTA INFORMATION
- ANTECKNINGAR
- MUSIK SOM FÅR DIG SOM ELEV ATT JOBBA BÄTTRE

ANNAT: _____

14. Vilka nackdelar ser du att mobiltelefonen kan ge dig i undervisningen?

- MAN BLIR STÖRD OM NÅGON GLÖMT ATT SÄTTA TELEFONEN PÅ LJUDLÖS
- MAN BLIR STÖRD, AV EX MUSIK, SMS OCH INTERNETANVÄNDNING SOM ANDRA SYSSLAR MED
- MAN BLIR STÖRD, AV EX MUSIK, SMS OCH INTERNETANVÄNDNING SOM JAG SJÄLV SYSSLAR MED
- FOKUS OCH KONCENTRATION LÄGGS PÅ TELEFONEN ISTÄLLET FÖR PÅ LEKTIONEN
- JAG BLIR STRESSAD (KOMMENTERA GÄRNA VARFÖR PÅ RADEN NEDAN)

ANNAT: _____

15. Finns det regler på din skola angående mobiltelefoner?

JA NEJ VET EJ

15b. Om **JA** på ovanstående fråga: Hur ser reglerna ut?

16. Finns det regler för hur man får använda mobiltelefoner under lektionstid?

JA NEJ VET EJ

16b. Om **JA** på ovanstående fråga: Hur ser reglerna ut?

17. Skiljer sig reglerna gällande mobiltelefoner åt beroende på vilken lärare du har?

JA NEJ

18. Anser du att regler kring mobilanvändandet i skolan medför en god studiemiljö?

JA TILL VISS DEL NEJ

19. Anser du att du har möjlighet att påverka reglerna gällande mobiltelefoner på din skola?

JA NEJ

19.b Upplever du att du varit delaktig i utformningen av reglerna kring mobiltelefoner på din skola?

JA NEJ

Tack för din medverkan / Cecilia och Martin

ENKÄTUNDERSÖKNING OM MOBILTELEFONER

Vi är två lärarstudenter som studerar vid Högskolan i Halmstad. Vi gör en undersökning angående mobiltelefonanvändande i skolmiljö. Vi behöver din hjälp för att kunna kartlägga hur och när elever i Västsverige använder mobiltelefoner under lektionstid. Undersökningen kommer att redovisas i en C-uppsats som kommer att vara tillgänglig via internet. Undersökningen är frivillig och alla som deltar är anonyma.

För varje besvarad enkät skänker vi 1kr till barncancerfonden

Vi tackar på förhand för ditt deltagande

Cecilia Andersson och Martin Ulybielke

Kryssa i det svarsalternativ som passar dig bäst, eller fyll i de uppgifter som efterfrågas. Du får gärna använda baksidan för kommentarer. Skriv i så fall frågans nummer vid svaret.

1. Kön

Kvinna Man

2. Ålder

_____ År

3. Vilket/vilka ämne undervisar du i?

4. Har du en mobiltelefon?

JA NEJ

5. Ingår du i ett socialt nätverk som du kan nå via din mobiltelefon? Med socialt nätverk menar vi Facebook, Twitter etc.

JA NEJ

6. Har du med dig mobiltelefonen under dina lektioner?

JA IBLAND NEJ

7. Är din mobiltelefon påslagen under lektionstid?

JA IBLAND NEJ

8. Nedan följer några påståenden vi vill att du ska ta ställning till. Kryssa i det alternativ du upplever stämmer bäst överrens med din åsikt på den femgradiga skalan där **5** är ”**jag håller med helt och hållet**” och där **1** är ”**Jag håller inte alls med**”

A. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att SMS:a med kompisar.

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

B. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att hålla kontakt med sina föräldrar.

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

C. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att ta reda på fakta för det undervisningsområde som är aktuellt under lektionstiden.

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

D. Det är OK att använda mobiltelefon under lektionstid för att man väntar ett viktigt samtal, med viktigt samtal menas samtal med myndigheter, läkare och tandläkare.

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

E. Det är Ok att använda mobiltelefon under prov.

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

F. Det är Ok att använda mobiltelefon för att kolla Facebook & andra sociala nätverk under lektionstid.

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

G. Det är OK att använda mobiltelefon till att spela spel (exempel wordfeud) under lektionstid.

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

8 H. Kan du tänka ytterligare situationer där det **är OK** att använda mobiltelefon under lektionstid? Skriv i så fall detta nedan:

8 I. Kan du tänka ytterligare situationer där det **inte är OK** att använda mobiltelefon under lektionstid? Skriv i så fall detta nedan:

9. Anser du att mobiltelefonen kan användas som ett pedagogiskt redskap?

JA NEJ VET EJ

Kommentera gärna ditt svar.

10. Finns det regler på din skola angående mobiltelefoner?

JA NEJ VET EJ

10b. Om **JA** på ovanstående fråga: Hur ser reglerna ut?

11. Finns det regler för hur eleverna får använda mobiltelefoner under dina lektioner?

JA NEJ

11b. Om **JA** på ovanstående fråga: Hur ser reglerna ut?

12. Har eleverna varit delaktiga i utformandet av eventuella regler?

JA NEJ

13. Anse du att regler kring mobilanvändandet i skolan medför en god studiemiljö?

JA NEJ

14. I den mediala skoldebatten framstår mobiltelefonerna som *en källa till konflikter i klassrummet*. Till vilken del anser du att denna bild stämmer med din vardag. Kryssa i det alternativ du upplever stämmer bäst överrens med din åsikt på den fegradiga skalan där **5** är ”**jag håller med helt och hållet**” och där **1** är ”**Jag håller inte alls med**”

5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

14 b. Om du instämmer helt eller delvis ovan; på vilka sätt yttrar sig eventuella konflikter?

15 Förs det diskussioner på din skola angående mobiltelefonanvändandet?

JA **NEJ**

16. Om ja, mellan vilka parter förs dessa diskussioner? Du kan ange flera alternativ

- MELLAN ELEVERNA SJÄLVA**
- MELLAN ELEVER OCH LÄRARE**
- MELLAN LÄRARE OCH LÄRARE**
- MELLAN LÄRARE OCH SKOLLEDNING**
- MELLAN LÄRARE OCH ANNAN SKOLPERSONAL (SKOLVÄRD, VAKTMÄSTARE, PSYKOLOG, SKOLSKÖTERSKA)**
- MELLAN LÄRARE OCH FÖRÄLDRAR/VÅRDNADSHAVARE**

Kommentera gärna fråga 15-16.

Tack för din medverkan / Cecilia och Martin